

Saksnr. 13/1410

15.04.2013

**Høringsnotat -
om gjennomføring av avtale mellom
Norge og USA om FATCA og generell
innføring av tilsvarende
opplysningsplikter**

Innhold

1	Innledning	5
2	Bakgrunn og sammendrag.....	7
3	Overordnet om avtalen og generell tilpasning av tilsvarende regler.....	11
3.1	Hovedpunkter i avtalen	11
3.2	Forholdet mellom bestemmelsene i avtalen og FATCA-lovgivningen.....	16
3.3	Generell innføring av tilsvarende opplysningsplikter	18
3.4	Regeltekniske løsninger.....	20
4	De rapporteringspliktige	21
4.1	Avtalen	21
4.2	Gjeldende rett.....	25
4.3	Departementets vurderinger og forslag	26
5	Hvem det skal rapporteres om.....	30
5.1	Avtalen	30
5.2	Gjeldende rett.....	30
5.3	Departementets vurdering og forslag	31
6	Hva det skal rapporteres om	32
6.1	Avtalen	32
6.2	Gjeldende rett.....	34
6.3	Departementets vurderinger og forslag	36
6.3.1	Innledning	36
6.3.2	Innskuddskonto	36
6.3.3	Forvaringskonto	38
6.3.4	Investeringer i verdipapirfond og andre investeringsenheter	41
6.3.5	Forsikringsavtaler med gjenkjøpsverdi	43
6.3.6	Livrentekontrakter	45
6.3.7	Identifikasjon av konto	46
7	Særlige rapporteringsordninger	47
7.1	Opplysninger om betalinger til ikke-deltakende finansinstitusjoner	47

7.2	Utvidet rapporteringsplikt for mellommenn eller forvaltere.....	48
8	Prosedyrer for å identifisere amerikanske rapporteringspliktige kontoer	50
8.1	Avtalen	50
8.2	Gjeldende rett.....	54
8.3	Departementets vurderinger og forslag	54
9	Gjennomføring.....	56
9.1	Trinnvis innføring av avtalen	56
9.2	Overholdelse og håndhevelse av avtalen	57
10	Ikraftsetting.....	60
11	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	60
11.1	Konsekvenser for de opplysningspliktige.....	60
11.2	Konsekvenser for Skatteetaten	61
11.3	Konsekvenser for skattyterne	61
12	Lovforslagene	62

Høringsnotat om gjennomføring av mellomstatlig avtale mellom Norge og USA om FATCA og generell innføring av tilsvarende opplysningsplikter

1 INNLEDNING

Finansdepartementet sender på høring forslag om regelverksendringer som følge av mellomstatlig avtale (heretter kalt avtalen) om forbedret internasjonal overholdelse av skattelovgivningen og gjennomføring av FATCA, og generell innføring av tilsvarende opplysningsplikter i norsk rett.

Den amerikanske kongressen vedtok i mars 2010 lovgivning som pålegger utenlandske institusjoner rapporteringsplikt til amerikanske skattemyndigheter om finansielle forhold. I praksis innebærer reglene at utenlandske institusjoner som ikke aksepterer å rapportere risikerer å bli ilagt 30 % kildeskatt på nærmere bestemte betalinger. Lovgivningen er kjent under navnet "Foreign Account Tax Compliance Act" (FATCA).

Alle med amerikansk statsborgerskap er skattepliktig til USA, uansett om de er bosatt i utlandet. Selv om det er betydelige bunnfradrag kan betydelige midler som skulle vært beskattet i USA være gjemt bort i utlandet. FATCA skal sikre riktig etterlevelse av skatteplikten og hindre skatteunndragelser gjennom samarbeid med utenlandske finansinstitusjoner som forvalter midler for amerikanske skattytere. Finansinstitusjoner som ikke inngår avtale med amerikanske myndigheter om rapportering av forvaltede midler, vil etter FATCA møte sanksjoner i form av trekk av 30 prosent kildeskatt på betalinger med amerikanske kilde.

Finansdepartementet har mottatt en rekke henvendelser fra norske institusjoner angående FATCA. På bakgrunn av disse henvendelsene og etter ønske fra finansnæringen tok departementet kontakt med amerikanske myndigheter for å innlede

forhandlinger om en avtale med USA om automatisk utveksling av opplysninger og gjennomføring av FATCA.

Utkast til avtale ble parafert 7. januar 2013. Avtalen bygger på det mønster som USA har utarbeidet i samarbeid med Frankrike, Tyskland, Italia, Spania og Storbritannia. Avtalen er inngått på norsk og engelsk.

Avtalen fritar institusjoner omfattet av avtalen for direkte rapporteringsplikt til amerikanske skattemyndigheter. Avtalen medfører også at betalinger til disse institusjonene ikke skal bli gjenstand for kildeskattetrekk etter den amerikanske FATCA-lovgivningen. Norge påtar seg å innføre regler som sikrer at institusjonene skal rapportere informasjon om amerikanske personer til norske skattemyndigheter, som så igjen skal oversende opplysningene til amerikanske skattemyndigheter. Til gjengjeld forplikter avtalen amerikanske myndigheter til å utveksle kontoinformasjon om personer bosatt i Norge til norske skattemyndigheter.

Avtalen mellom Norge og USA medfører at norske finansinstitusjoner fritas fra en rekke plikter de ellers ville hatt etter den amerikanske lovgivningen. Avtalen vil forenkle rapporteringen for norske finansinstitusjoner, blant annet ved at de bare må rapportere opplysninger til norske skattemyndigheter.

Forslaget som legges frem her, tar sikte på å etablere det nødvendige hjemmelsgrunnlaget i norsk rett for å kunne gjennomføre avtalen i samsvar med de forpliktelsene Norge har påtatt seg. Samtidig legges det opp til at de samme rapporteringsplikter som skal gjennomføres for de som er skattepliktig til USA, skal kunne gjennomføres også for alle andre skattepliktige. Dette vil først og fremst få betydning for rapporteringspliktene vedrørende skattepliktige til Norge, men vil også kunne få betydning dersom Norge inngår tilsvarende avtaler med andre land.

2 BAKGRUNN OG SAMMENDRAG

Globalisering og åpning av økonomien er en utfordring for skattemyndighetene over hele verden blant annet fordi økt økonomisk aktivitet over landegrensene også medfører økt risiko for at skattepliktig inntekt og formue ikke blir oppgitt til skattemyndighetene og dermed unndratt beskatning. Slike skatteunndragelser medfører provenytap for de statene som rammes.

USA har ved innføringen av FATCA pålagt finansinstitusjoner over hele verden åpenhet overfor amerikanske skattemyndigheter om inntekts- og formuesforholdene til kontohavere som kan ha skatteplikt til USA.

Etableringen av det nye rapporteringsregimet får store konsekvenser for de berørte finansinstitusjonene. Avtalen mellom Norge og USA vil lette rapporteringsplikten for norske finansinstitusjoner i forhold til forpliktelsene som ville fulgt med en rapportering direkte til amerikanske myndigheter, men oppfølgingskravene er likevel omfattende. De norske finansinstitusjonene som er omfattet av avtalen, kan forholde seg til norske skattemyndigheter ved skatterapportering. Avtalen vil også løse de rettslige problemstillingene knyttet til motstrid mellom norsk og amerikansk lov med hensyn til taushetsplikt og lignende.

Norske finansinstitusjoner vil måtte sette seg inn i forpliktelsene i ordningen, med utvidelsen av opplysningsplikten slik denne er skissert i avtalen. Dette omfatter begrepsforståelsen i rapporteringen, kravene til aktsomhetsprosedyrer (due dilligence) og de øvrige rapporteringskravene som følger av avtalen.

Avtalen forutsetter at det innenfor visse frister foretas de nødvendige tilpasninger i norske lover og forskrifter for å hjemle gjennomføring og anvendelse av avtalen. For å oppfylle forutsetningene i avtalen vil det derfor være behov for nytt regelverk, etablering av nye rutiner, men også behov for tilpasninger av både nye og eksisterende datasystemer for å kunne håndtere informasjonen.

Krav til opplysninger etter avtalen er overlappende med flere av dagens rapporteringsordninger (blant annet innskuddskonti, verdipapir og livsforsikring), men avtalen omfatter også flere typer finansielle aktiva enn det som rapporteres i dag. Norske skattyterne har i dag en omfattende plikt til å oppgi til beskatning finansielle aktiva som ikke dekkes av skatteetatens ordninger for innrapportering av opplysninger fra tredjeparter (grunnlagsdataordninger). Tilsvarende opplysninger om finansielle aktiva, som avtalen pålegger Norge å utveksle til amerikanske skattemyndigheter, er også av interesse for norske skattemyndigheter ved skattleggingen av personer som er skattepliktige til Norge. Ved å hente inn slike data fra finansinstitusjonene og bruke dem som grunnlagsdata vil flere skattytere ha lettere for å etterleve regelverket og å kunne benytte seg av leveringsfritaket på selvangivelsen. Dette forventes å føre til en riktigere beskatning og økt etterlevelse.

Gjennom å utvide den eksisterende rapporteringsordningen vil finansinstitusjonene på sikt slippe dobbeltrapportering fordi Skatteetatens grunnlagsdataordning vil kunne omfatte rapporteringspliktene etter avtalen. Finansinstitusjonene vil da kunne rapportere samlet grunnlagsdatainformasjon og så vil Skatteetaten kunne skille ut den delen av opplysningene som skal utveksles automatisk til amerikanske myndigheter. I tillegg må det kunne forventes at det vil bli behov for å inngå lignende avtaler med flere land. Ved en generell ordning vil både finansinstitusjonene og Skatteetaten kunne møte dette ved at det gjøres generelle tilpasninger i rapporteringssystemene, slik at det ikke er nødvendig med ytterligere tilpasninger om det inngås avtale også med flere land.

En generell utvidelse av rapporteringspliktene vil kunne gjøre at skattyterne enklere kan oppfylle opplysningspliktene, Skatteetaten vil få et bedre grunnlag for beskatningen av norske skattytere og finansinstitusjonene vil slippe dobbeltrapportering og eventuelle nye avtaler om automatisk utveksling av opplysninger med andre land vil enkelt kunne iverksettes. Departementet foreslår derfor under å utvide

opplysningsplikten slik at finansnæringen pålegges en plikt til å gi opplysninger også om finansielle aktiva tilhørende norske kunder og kunder fra andre land enn USA.

En generell utvidelse av opplysningspliktene vil imidlertid ikke omfatte betalinger til såkalte ikke-deltakende finansinstitusjoner, særreglene om forvaltere og mellommenn og aktsomhetsprosedyrene.

I punkt 3 i høringsnotatet gis det en overordnet omtale av avtalen mv. Videre foreslår departementet under punkt 3 at rapporteringsbestemmelsene skal tilrettelegge for en gradvis utvidelse av rapporteringspliktene til også å omfatte flere skattytergrupper enn det som følger av avtalen.

I prinsippet vil alle norske banker og andre institusjoner der det er grunn til å anta at amerikanske skattytere har skattepliktige midler ha rapporteringsplikt etter FATCA-lovgivningen. Avtalen introduserer derfor nye oppgavepliktige finansinstitusjoner som ikke forholder seg til rapportering av slike likningsopplysninger i dag. Avtalen baserer seg også på en annen tilnærming til begrepet finansinstitusjon enn det som følger av gjeldende norsk rett. I det følgende er det avtalens begrepsbruk som beskrives. I prinsippet vil en finansinstitusjon etter avtalen omfatte alle som mottar innskudd, holder finansielle eiendeler for andres regning eller forvalter midler for eller på vegne av andre personer, samt livsforsikringsselskaper. Visse institusjoner er imidlertid unntatt fra rapporteringsplikt i den amerikanske FATCA-lovgivningen eller etter avtalen. Dette gjelder hovedsakelig institusjoner og produkter som det er lav risiko for at amerikanske personer bruker til å unndra amerikansk skatt. Avtalen har derfor detaljerte regler for hvilke institusjoner som er omfattet og det er redegjort nærmere for dette under punkt 4.

Etter avtalen er det bare opplysninger om kontoer tilhørende *amerikanske personer* som er rapporteringspliktige for institusjonene og som skal utveksles til amerikanske skattemyndigheter. Rapporteringen forutsetter relevant identifikasjon og forslag til

hjemmel til innhenting og rapportering av amerikansk identifikasjonsnummer (TIN) er presentert under punkt 5.

For kontoer tilhørende amerikanske personer krever avtalen endringer i norsk internrett som sikrer at krav til opplysninger etter avtalen rapporteres. Avtalen vil ikke bare forplikte Norge til å utveksle opplysninger som rapporteres etter gjeldende regler, men stiller også utvidede krav til hvilke opplysninger norske finansinstitusjoner skal rapportere, og omfatter blant annet renter, utbytter og andre finansinntekter. Visse produkter er imidlertid unntatt fra rapporteringsplikt i den amerikanske FATCA-lovgivningen eller etter avtalen. Departementet foreslår under punkt 6 endringer i ligningsloven som utvider opplysningsplikten.

I tillegg til opplysningene som omtales i punkt 6 stiller avtalen krav om at finansinstitusjonene skal rapportere opplysninger om betalinger til ikke-deltakende finansinstitusjoner. Avtalen medfører også at norske finansinstitusjoner ikke skal trekke skatt av betalinger som anses som kildeskattepliktige betalinger fra amerikansk kilde. Det skal imidlertid trekkes kildeskatt av slike betalinger om de videreformidles til ikke-deltakende finansinstitusjoner. Mellommenn og forvaltere som ikke har påtatt seg ansvar for å trekke kildeskatt for amerikanske myndigheter, plikter å formidle opplysninger i forvalterkjeden om hvem som er mottaker av en bestemt viderebetaling eller overføring, slik at det eventuelt kan foretas korrekt skattetrekk. Disse pliktene er nærmere beskrevet under punkt 7.

Det stilles detaljerte krav til de prosedyrer norske finansinstitusjoner skal gjennomføre for å identifisere og rapportere amerikanske rapporteringspliktige kontoer, samt enkelte betalinger til ikke-deltakende finansinstitusjoner. Mer om prosedyrene for å identifisere amerikanske rapporteringspliktige kontoer finnes i punkt 8.

Deler av opplysningspliktene som må pålegges for å oppfylle avtalen vil fordre at finansinstitusjonene henter ny informasjon fra kundene sine allerede for 2013, men med

en første rapporteringsfrist i 2015. Gjennomføring av avtalen, herunder krav om håndhevelse og overholdelse av avtalen er omtalt under punkt 9.

Lovendring som hjemler adgang til å gi forskrifter som gjennomfører avtalen må tre i kraft så raskt som mulig, slik at de nødvendige forskrifter kan vedtas innen utgangen av 2013. Samtidig må det arbeides videre med forskriftene. Endringer som tilrettelegger for generell utvidelse av opplysningsplikten foreslås også tre i kraft straks, men vil være begrenset av gjeldende forskrifter til ligningsloven inntil nye forskrifter og rapporteringsløsninger er på plass, se nærmere om ikraftsetting av lovendringene under punkt 10.

Administrative og økonomiske konsekvenser omtales under punkt 11 og lovforslagene er tatt inn under punkt 12.

3 OVERORDNET OM AVTALEN OG GENERELL TILPASNING AV TILSVARENDE REGLER

3.1 Hovedpunkter i avtalen

Avtalen har tittelen Avtale mellom Kongerike Norges regjering og regjeringen i Amerikas Forente Stater om forbedret internasjonal overholdelse av skattelovgivningen og gjennomføring av FATCA. Avtalen består av 10 artikler og to vedlegg. I tillegg er det inngått en erklæring om gjensidig forståelse (MOU) av avtalen. Under følger en kort oppsummering.

Artikkel 1 inneholder definisjoner av sentrale begrep og uttrykk i avtalen.

Avtalen inneholder blant annet definisjoner av uttrykkene norsk finansinstitusjon, rapporterende norsk finansinstitusjon, rapporteringspliktig konto og spesifisert amerikansk person. Disse begrepene er sentrale siden de fastlegger hvilke norske institusjoner og enheter som er omfattet av avtalen, hvem som i hovedsak ilegges

rapporteringsplikter etter avtalen, samt hvilke kontoer eller kundeforhold disse institusjonene er rapporteringspliktige om etter avtalen.

Definisjonen av uttrykket finansinstitusjon tar utgangspunkt i hvilken aktivitet enheten driver eller utøver. Begrepet finansinstitusjon er vidt definert i avtalen. Begrepet omfatter i prinsippet alle selskaper eller enheter som mottar innskudd som ledd i ordinær bankvirksomhet eller lignende forretningsvirksomhet, enheter som forvalter finansielle aktiva for andres regning (vesentlighetskrav), investeringsenheter, samt livsforsikringsselskaper.

Uttrykket norsk finansinstitusjon omfatter enhver finansinstitusjon som er hjemmehørende i Norge, med unntak for eventuelle filialer lokalisert utenfor Norge. I tillegg omfattes enhver filial av en utenlandsk finansinstitusjon så lenge filialen er lokalisert i Norge.

Uttrykket rapporterende norsk finansinstitusjon er definert som enhver norsk finansinstitusjon som ikke er en ikke-rapporterende norsk finansinstitusjon. Ikke-rapporterende finansinstitusjoner er lav-risikoinstitusjoner som definert i vedlegg II til avtalen eller i FATCA-lovgivningen.

Uttrykket amerikansk rapporteringspliktig konto er definert som enhver finansiell konto opprettholdt av en rapporterende norsk finansinstitusjon som innehas av en eller flere spesifiserte amerikanske personer (både fysiske personer og enheter) eller av en ikke-amerikansk enhet med en eller flere kontrollerende personer som er en spesifisert amerikanske person.

Uttrykket finansiell konto omfatter innskuddskontoer, forvaringskontoer, egenkapital- eller fremmedkapitalinteresser i investeringsenheter og visse finansinstitusjoner (unntatt interesser som regelmessig omsettes på et etablert verdipapirmarked), forsikringsavtaler med gjenkjøpsverdi og livrenter. Betegnelsen innskuddskonto

omfatter i utgangspunktet enhver form for innskudd, mens uttrykket forvaringskonto omfatter enhver konto til fordel for en annen person som innehar finansielle instrument eller finansielle kontrakter for investeringsformål.

Uttrykket spesifisert amerikansk person omfatter enhver fysisk person som enten er bosatt i USA eller som er amerikansk statsborger. Uttrykket omfatter også selskaper og interessentskap som er opprettet i eller i henhold til lovgivningen i USA eller noen av delstatene, samt enkelte truster som har en relevant tilknytning til USA.

Artikkel 2 inneholder bestemmelser om plikt til å innhente og utveksle opplysninger. Bestemmelsene forplikter landene til å pålegge rapporteringsplikt for opplysninger angitt i bestemmelsen og å automatisk utveksle disse opplysningene til den andre staten. Utvekslingen, oppbevaringen og bruken av opplysningene er underlagt begrensninger og rammer som følger av artikkel 28 i skatteavtalen mellom Norge og USA.

De opplysningene som skal innhentes og utveksles er knyttet til amerikanske rapporteringspliktige kontoer den rapporterende norske finansinstitusjonen opprettholder og som er identifisert som rapporteringspliktige etter aktsomhetsprosedyren (due diligence-reglene) i vedlegg I til avtalen.

Bestemmelsen inneholder regler om hvilken informasjon som skal rapporteres både om selve den rapporteringspliktige finansinstitusjonen og dens kundeforhold (rapporteringspliktige kontoer), herunder identifikasjon av finansinstitusjonen, kontoen og kontohaver.

Bestemmelsen inneholder også detaljerte regler om hvilke kontoopplysninger som skal rapporteres. Blant annet skal saldo eller kontoverdi ved utgangen av kalenderåret rapporteres årlig. Dersom konto er avsluttet i løpet av året skal saldo eller verdi umiddelbart før avvikling rapporteres. Videre inneholder avtalen bestemmelser som

nærmere definerer hvilke inntekter betalt til eller kreditert konto i løpet av det året rapporteringen gjelder.

Artikkel 3 inneholder bestemmelser om tidspunkt og metode for utveksling av opplysninger. Bestemmelsene har regler for en innfasing både for innhenting og utveksling av opplysningene.

Artikkel 4 inneholder regler om behandlingen av norske finansinstitusjoner og anvendelsen av den amerikanske FATCA lovgivningen.

Norske finansinstitusjoner skal anses for å overholde de amerikanske FATCA-reglene og ikke bli gjenstand for kildeskatt i USA forutsatt at Norge overholder sine forpliktelser og at de rapporteringspliktige finansinstitusjonene overholder vilkårene i avtalen.

For inntektsårene 2015 og 2016 stilles krav om at den rapporteringspliktige norske finansinstitusjonen rapporterer enkelte opplysninger om betalinger til ikke-deltakende finansinstitusjoner til norske skattemyndigheter. Bestemmelsen oppstiller også vilkår om at norske rapporteringspliktige finansinstitusjoner må gi informasjon om betalinger til ikke-deltakende finansinstitusjoner, når institusjonen opptrer som forvalter eller mellommann. Informasjonene om slike betalinger skal meddeles den finansinstitusjonen som foretar betalingen til den norske rapporteringspliktige finansinstitusjonen (foregående ledd i forvalterkjeden).

Artikkel 5 inneholder bestemmelser om overholdelse og håndhevelse av avtalen. Bestemmelsene omhandler blant annet hvordan partene skal forholde seg dersom det forekommer feil eller mangler ved utvekslingen av opplysninger.

Artikkel 6 inneholder bestemmelser som gir uttrykk for partenes intensjoner om videreutvikling av arbeidet med automatisk informasjonsutveksling og samarbeid for å

sikre en praktisk og effektiv gjennomføring av informasjonsutvekslingen. Statene påtar seg også en plikt til å etablere regler som pålegger finansinstitusjonene å innhente og rapportere kontohavers identifikasjonsnummer også når det gjelder kontoforhold opprettet før 1. januar 2014, såkalte eksisterende kontoforhold.

Artikkel 7 inneholder bestemmelser om behandling av Norge på "bestevilkår".

Bestemmelsen medfører at dersom noen andre stater inngår avtale med USA som gir bedre i artikkel 4 eller vedlegg I, skal disse automatisk også gjelde for norske finansinstitusjoner. USA skal varsle Norge om slike eventuelle gunstigere vilkår og skal automatisk gi disse vilkårene anvendelse overfor norske finansinstitusjoner.

Artikkel 8 inneholder bestemmelser om konsultasjon og fremgangsmåte ved eventuell endring av avtalen. Bestemmelsen åpner for at statene kan konsultere med hverandre for å utvikle egnede tiltak for å sikre oppfyllelse av avtalen. Avtalen kan endres ved skriftlig samtykke mellom statene. Med mindre noe annet blir bestemt skal slike endringer tre i kraft ved undertegning av endringsavtalen.

Artikkel 9 bestemmer at vedleggene til avtalen utgjør en integrert del av selve avtalen.

Artikkel 10 har bestemmelser om ikrafttredelse og opphør av avtalen.

I tillegg har avtalen to vedlegg.

Vedlegg I inneholder detaljerte bestemmelser om den aktsomhetsprosedyren (due diligence- prosedyren) norske finansinstitusjoner skal gjennomføre for å identifisere amerikanske rapporteringspliktige kontoer, samt enkelte betalinger til ikke-deltakende finansinstitusjoner. Som et alternativ til aktsomhetsprosedyren i vedlegg I åpner avtalen for at Norge kan tillate at en rapporterende norsk finansinstitusjon kan basere seg på due diligence- prosedyrene i den amerikanske FATCA-lovgivningen for å identifisere

amerikanske rapporteringspliktige kontoer eller konto innehatt av ikke-deltakende finansinstitusjoner.

Vedlegg II definerer hvilke norske institusjoner og produkter som fra amerikansk hold anses for å innebære en lav risiko for skatteunndragelse, og som således fritas fra eller underlegges mer lempelige rapporteringsplikter. Vedlegget inneholder en opplisting av de institusjoner og produkter det er enighet om at er lavrisikoprodukter eller enheter på tidspunktet for avtaleinngåelsen. Listen kan til enhver tid administrativt oppdateres eller endres ved gjensidig avtale mellom de kompetente myndigheter.

Det er samtidig med undertegningen av avtalen er det inngått en erklæring om gjensidig forståelse som gir uttrykk for at USA har til hensikt å behandle norske finansinstitusjoner som å være i overholdelse med den amerikanske FATCA-lovgivningen. Dette betyr at norske finansinstitusjoner ikke vil bli gjenstand for kildeskatt etter de amerikanske reglene fra og med datoen for undertegning.

3.2 Forholdet mellom bestemmelsene i avtalen og FATCA-lovgivningen

Avtalen åpner på enkelte områder opp for at norske finansinstitusjoner kan anvende, eller at Norge kan tillate institusjonene å anvende, enkelte bestemmelser i den amerikanske FATCA-lovgivningen istedenfor eller i tillegg til avtalens egne bestemmelser. Dette gjelder reglene om hvilke finansinstitusjoner som faller inn under kategorien ikke-rapporterende finansinstitusjoner, bestemmelsene om aktsomhetsprosedyrer inntatt i vedlegg I, samt den generelle bestemmelsen om koordinering av definisjoner i avtalen og i relevante amerikanske skatteforskrifter i artikkel 4 punkt 7.

Definisjonen av en ikke-rapporterende norsk finansinstitusjon i artikkel 1 punkt 1 bokstav q) i avtalen åpner for at en norsk finansinstitusjon som oppfyller vilkårene for å anses som en unntatt virkelig rettighetshaver, en finansinstitusjon som anses å

overholde gjeldende bestemmelser eller en unntatt finansinstitusjon etter den amerikansk FATCA-lovgivningen skal anses som en ikke-rapporterende norsk finansinstitusjon. Avtalen åpner således for at norske finansinstitusjoner som ikke er omfattet av bestemmelsene i vedlegg II, likevel kan anses som en ikke-rapporterende finansinstitusjon etter avtalen dersom vilkårene i den amerikanske FATCA-lovgivningen for å erverve en slik status er oppfylt.

I tillegg til den særskilte bestemmelsen for ikke-rapporterende finansinstitusjoner er det inntatt en generell bestemmelse i artikkel 4 punkt 7 i avtalen som åpner for at Norge ved gjennomføring av avtalen kan anvende, eller kan tillate norske finansinstitusjoner å anvende, en eller flere definisjoner i FATCA-lovgivningen fremfor tilsvarende definisjoner inntatt i avtalen, forutsatt at en slik anvendelse ikke vil motvirke formålet med avtalen. Bestemmelsen medfører at Norge kan fravike avtalens definisjoner av et begrep eller uttrykk og anvende tilsvarende begrep eller uttrykk i FATCA-lovgivningen der dette anses hensiktsmessig.

Til slutt er det i artikkel I C i vedlegg I inntatt bestemmelser som åpner for at Norge kan tillate rapporterende norske finansinstitusjoner å anvende aktsomhetsprosedyrer beskrevet i amerikansk FATCA-lovgivning for å identifisere amerikanske rapporteringspliktige kontoer eller kontoer innehatt av ikke-deltakende finansinstitusjoner istedenfor de aktsomhetsprosedyrene som er beskrevet i vedlegg I til avtalen. Etter bestemmelsen er imidlertid Muligheten til å velge annen aktsomhetsprosedyren enn hva som følger av avtalen selv er imidlertid begrenset til å gjelde for hver av de fire kontokategoriene i vedlegget (forutbestående personlige kontoer, nye personlige kontoer, forutbestående enhetseide kontoer og nye enhetseide kontoer).

Departementet ser det som hensiktsmessig at de norske forskriftene som skal gjennomføre avtalen, legger til rette for at norske finansinstitusjoner i stedet kan følge bestemmelsene slik de følger av relevante amerikansk forskrifter der hvor avtalen

åpner for det og dette anses hensiktsmessig for de norske finansinstitusjonene. Departementet antar at det er mest hensiktsmessig at de aktuelle bestemmelsene i relevante amerikanske forskrifter innarbeides direkte i forskrift, og ikke gjennom en generell henvisning til amerikansk rett. Departementet oppfordrer derfor de finansinstitusjonene som ser seg tjent med slike regler til å redegjøre nærmere for dette.

3.3 Generell innføring av tilsvarende opplysningsplikter

Når det må gis nye og mer omfattende bestemmelser om opplysningsplikt for norske finansinstitusjoner om kontoer tilhørende amerikanske personer, anser departementet det som hensiktsmessig at det samtidig legges til rette for at finansinstitusjonene gir tilsvarende opplysninger om samtlige kunder, herunder personer som er skattepliktige til Norge og andre land enn USA.

Utvidelse av rapporteringsplikten om finansielle aktiva som innehas av norske kunder er av stor interesse for norske skattemyndigheter, særlig med tanke på bruk som grunnlag for forhåndsutfylling av selvangivelsen. Både nasjonale og internasjonale erfaringer viser at risikoen for feil i selvangivelsen for lønnstakere mv. er høy på områder med manglende rapportering fra tredjepart. Risikoen er særlig høy når det gjelder investeringer i finansielle produkter. Erfaringer viser at skattyters etterlevelse av oppgavepliktene i stor grad er avhengig av de opplysninger om skattepliktig inntekt og formue skattyter har fått forhåndsutfylt i sin selvangivelse eller blitt opplyst om i årsoppgaver mv. fra sin megler- eller bankforbindelse. Der slik hjelp ikke gis skattyterne, foreligger det betydelig risiko for at det gis mangelfulle eller feil opplysninger om fradragsberettigede kostnader/tap eller skattepliktige inntekter/gevinster.

En større grad av tredjepartsrapportering og forhåndsutfyllelse av opplysninger i selvangivelsen, vil gjøre det langt enklere for skattyterne å etterleve regelverket. Uten

slik rapportering kan feilene få stor betydning for den enkelte skattyter, men vil også ha innvirkning på skatteprovenyet. Ved å hente inn flere grunnlagsdata på finansområdet vil flere skattytere ha lettere for å etterleve regelverket og for å kunne benytte seg av leveringsfritaket på selvangivelsen. For selskaper mv. har Skatteetaten særlig behov for opplysninger om finansielle instrumenter for å undersøke om investeringsobjektene er håndtert korrekt etter fritaksmetoden eller for å rette konkrete veiledningstiltak til selskaper mv som har investert i finansielle instrumenter som erfaringsmessig håndteres feil. I sum forventes dette å redusere risikoen for manglende etterlevelse på området og føre til en riktigere beskatning og økt etterlevelse. Disse effektene antas å være betydelige. Økt oppgaveplikt vil også bringe Skatteetatens grunnlagsdata opp til det nivå som allerede er etablert i andre nordiske land, hvor blant annet derivater og utenlandske finansielle instrumenter i depot er omfattet av tredjepartsrapporteringen.

Internasjonaliseringen medfører imidlertid at en stadig større andel av skatterrelevante opplysninger finnes hos finansinstitusjoner mv i utlandet. En økt rapporteringsplikt for nasjonale aktører vil derfor ikke dekke behovet fullt ut. Det er derfor viktig å støtte opp om det arbeidet som pågår internasjonalt, særlig i OECD- og EU-regi, med å fremme automatisk utveksling av opplysninger mellom ulike lands skattemyndigheter. Slik utveksling forutsetter at opplysninger for skattepliktige til andre land enn Norge og USA omfattes av oppgaveplikten i Norge.

For å ivareta muligheten til å inngå tilsvarende avtaler med andre land etter mønster av avtalen om gjennomføring av FATCA uten å måtte introdusere nye rapporteringsordninger for hver av disse legges det opp til at begrepene i FATCA kan samordnes med eksisterende rapporteringsplikter. Dette vil på sikt kunne legge til rette for at finansinstitusjonene får bare ett rapporteringsregime å forholde seg til, og å tilpasse sine systemer etter.

Departementet foreslår derfor at opplysningspliktbestemmelsene i ligningsloven gjøres generelle slik at de kan omfatte samtlige kunder. Departementet foreslår flere

endringer i de gjeldende opplysningspliktbestemmelsene i ligningsloven kapittel 5. Dette gjelder både med hensyn til krav til identifikasjon og opplysningsplikt, herunder hvilke institusjoner opplysningsplikten påligger, og hvilken informasjon som skal rapporteres om den opplysningspliktige selv, kunden, kontoen og om betalinger til andre finansinstitusjoner.

3.4 Regeltekniske løsninger

Departementet foreslår at det i ligningsloven gis en forskriftshjemmel som gir departementet adgang til i forskrift å gi bestemmelser som sikrer oppfyllelse av avtalen. Det er i forslaget til lovtekst tatt inn en henvisning til dobbeltbeskatningsavtaleloven av 28. juli 1949 nr. 15. Det innebærer at det etter denne bestemmelsen bare kan gis forskriftsbestemmelser som skal sikre overholdelse av forpliktelser som følger av overenskomst med annen stat inngått med hjemmel i denne loven. Bestemmelsen vil gi hjemmel for å pålegge finansinstitusjonene alle de plikter som følger direkte av avtalen mellom Norge og USA. Forskriftshjemmelen i ligningsloven § 5-12 ny nr. 4 vil blant annet hjemle forskrifter som regulerer rapporteringsplikten om betalinger til ikke-deltakende finansinstitusjoner, særreglene om forvaltere og mellommenn og om aktsomhetsprosedyrene. Se nærmere om dette under punkt 7 og 8.

Det vises til forslag til ligningsloven § 5-12 ny nr. 4.

I punkt 4, 5 og 6 under er det redegjort for reglene om rapporteringspliktige, hvem det skal rapporteres om og hva det skal rapporteres om etter avtalen. Disse utvidede rapporteringsreglene foreslås innpasset i de alminnelige reglene i ligningsloven kapittel 5 vedtatt av Stortinget på bakgrunn av Prop. 141 L (2011-2012) og Prop. 66 L (2012-2013). En utvidelse av opplysningspliktene vil nødvendiggjøre betydelige systemtilpasninger både hos Skatteetaten og hos de opplysningspliktige. Departementet legger derfor opp til at de utvidete rapporteringspliktene innføres gradvis og tidligst for rapporteringen for inntektsåret 2015. Departementet forutsetter

at Skattedirektoratet går i dialog med de rapporteringspliktige og deres representanter for at sikre at disse tilpasningene gjennomføres på en god måte.

Det vises til forslag til endringer i ligningsloven §§ 5-4, 5-9 og 5-11.

4 DE RAPPORTERINGSPLIKTIGE

4.1 Avtalen

Avtalen omfatter alle enheter (selskaper og andre juridiske innretninger) som utøver bestemte former for finansiell virksomhet, såkalte “finansinstitusjoner”.

Begrepet *finansinstitusjon* er vidt definert, og baserer seg på en annen tilnærming til begrepet finansinstitusjon enn i norsk rett. I det følgende er det avtalens begrepsbruk som beskrives.

Hvorvidt et selskap eller en enhet anses som en finansinstitusjon og faller innenfor avtalens anvendelsesområde må avgjøres ut i fra en vurdering av hvilken aktivitet eller virksomhet som rent faktisk utøves. Definisjonen er ikke begrenset til enheter som er underlagt konsesjonsplikt i Norge. I prinsippet vil alle norske selskaper og enheter der amerikanske personer kan plassere eller forvalte finansielle aktiva være omfattet av avtalen.

En finansinstitusjon er i avtalen definert som en enhet som er en forvaringsinstitusjon, en innskuddsinstitusjon, en investeringsenhet eller et spesifisert forsikringsselskap, jf. artikkel 1 punkt 1 bokstav g-k). Et selskap eller en enhet kan anses som finansinstitusjon etter en eller flere av disse kategoriene.

En *forvaringsinstitusjon* er enhver enhet som innehar, som en betydelig del av sin virksomhet, finansielle aktiva for andres regning, jf. bokstav h). Terskelen for at

virksomheten utgjør en “betydelig del” er oppfylt når 20 prosent eller mer av enhetens bruttoinntekt kan henføres til innehavet av finansielle aktiva og relaterte finansielle tjenester i løpet av en treårsperiode (som utløper 31. desember året før det skal fastslås om enheten omfattes av definisjonen), eller den perioden enheten har eksistert når den har eksistert mindre enn tre år. Erklæringen om gjensidig forståelse til avtalen annet avsnitt inneholder særregler for verdipapirregistre og rapporteringsplikt for verdipapir registrert i registeret.

En *innskuddsinstitusjon* er definert som enhver enhet som mottar innskudd som ledd i ordinær bankvirksomhet eller lignende forretningsvirksomhet, jf. bokstav i).

En *investeringsenhet* er en enhet som for eller på vegne av en kunde gjennom sin forretningsvirksomhet driver med (eller som styres av en enhet som driver med) omsetning av verdipapirer, pengemarkedsinstrumenter, utenlandsk valuta, børs-, rente- og indeksinstrumenter, omsettelige verdipapirer, råvareterminkontrakter, individuell eller kollektiv porteføljeforvaltning eller annen form for investering, administrasjon eller forvaltning av midler eller penger for eller på vegne av andre personer. Begrepet investeringsenhet skal tolkes i overenstemmelse med lignende ordlyd anvendt i definisjonen av finansinstitusjon i anbefalingene til Financial Action Task Force, jf. bokstav j).

Et *spesifisert forsikringsselskap* er definert i bokstav k) og omfatter ethvert selskap eller enhet som er et forsikringsselskap (eller et forsikringsselskaps holdingselskap) som utsteder, eller er forpliktet til å foreta betalinger med hensyn til, en livrentekontrakt eller en forsikringsavtale med gjenkjøpsverdi.

Avtalen omfatter *norsk finansinstitusjon* slik dette er definert i artikkel 1 punkt 1 bokstav l). Definisjonen omfatter enhver finansinstitusjon som er hjemmehørende i Norge, med unntak av filialer av en norsk finansinstitusjon lokalisert utenfor Norge. Tilsvarende omfattes enhver filial i Norge av en utenlandsk finansinstitusjon av definisjonen.

Avtalen skiller mellom norske finansinstitusjoner som er *rapporterende norske finansinstitusjoner* og *ikke-rapporterende norske finansinstitusjoner*, jf. artikkel 1 punkt 1 bokstav o) og q). Alle norske finansinstitusjoner, som ikke faller innenfor kategorien “ikke-rapporterende finansinstitusjoner” anses som “rapporterende norske finansinstitusjoner” i avtalens forstand.

Rapporteringspliktene i avtalen pålegges i utgangspunktet “rapporterende norske finansinstitusjoner. Enkelte ikke-rapporterende norske finansinstitusjoner pålegges likevel plikter etter avtalen. Ikke-rapporterende norske finansinstitusjoner er i all hovedsak finansinstitusjoner som det antas å være lav risiko for at amerikanske personer bruker for å unndra amerikansk skatt.

Begrepet *ikke-rapporterende norsk finansinstitusjon* omfatter enhver norsk finansinstitusjon eller annen enhet hjemmehørende i Norge som er oppført som ikke-rapporterende finansinstitusjoner i vedlegg II til avtalen eller som for øvrig oppfyller vilkårene for å være “fritatte virkelige rettighetshavere” (exempt beneficial owners), finansinstitusjon som “anses å overholde gjeldende bestemmelser” (deemed-compliant financial institutions) eller “unntatt” finansinstitusjon (excepted financial institutions) i henhold til relevante amerikanske forskrifter.

Finansinstitusjoner som anses som ikke-rapporterende finansinstitusjoner oppført i vedlegg II i avtalen kan deles inn i to hovedkategorier: finansinstitusjoner som er “fritatte virkelige rettighetshavere” (exempt beneficial owners), punkt I, og finansinstitusjoner som “anses å overholde gjeldende bestemmelser” (deemed compliant financial institutions), punkt II.

Enheter som anses som “fritatte virkelige rettighetshavere” er fritatt for alle plikter etter avtalen. Som fritatte virkelige rettighetshavere regnes den norske regjering, norske fylker og kommuner, samt eventuelle heleide organer eller virksomheter av

disse, Norges Bank, mellomstatlige og overnasjonale organisasjoner som er innvilget immunitet eller privilegier i henhold til lov om immunitet og privilegier for internasjonale organisasjoner mv., samt norske pensjonskasser, innskuddspensjonsforetak og enkelte pensjonsfond opprettet før 1968.

Finansinstitusjoner som “anses å overholde gjeldende bestemmelser” omfatter små finansinstitusjoner med lokal kundebase, visse kollektive investeringsobjekt (verdipapirfond) og allmennyttige organisasjoner. Institusjoner som faller innenfor denne kategorien av finansinstitusjoner er i utgangspunktet unntatt fra rapporteringsplikt etter avtalen, men bestemmelsene i vedlegg II punkt II medfører at enkelte enheter likevel blir pålagt bestemte plikter etter avtalen. Dette gjelder små finansinstitusjoner med lokal kundebase og visse kollektive investeringsobjekt (verdipapirfond).

Reglene for små finansinstitusjoner med lokal kundebase er inntatt i vedlegg II punkt II A. Bestemmelsen har en rekke vilkår for at en finansinstitusjon skal falle innenfor denne kategorien, blant annet må den ha konsesjon og være regulert etter norsk lovgivning, den må ikke ha fast forretningssted utenfor Norge eller aktivt søke kontohavere utenfor Norge og minst 98 prosent av verdiene må innehas av personer bosatt i Norge eller andre EØS-land Norge utveksler automatiske opplysninger til. Finansinstitusjonen må også innføre rutiner for å identifisere konti som tilhører amerikanske personer som ikke er bosatt i Norge, og slike kontoer må enten rapporteres eller avsluttes. Kontoer innehatt av amerikanske personer i Norge er ikke rapporteringspliktige.

Visse kollektive investeringsobjekt (verdipapirfond) anses å overholde gjeldende bestemmelser om ingen interesser (inkludert gjeldsinteresser som overstiger USD 50 000) innehas av eller gjennom én eller flere finansinstitusjoner som er ikke-deltakende finansinstitusjoner, jf. vedlegg II punkt II B. Det betyr at det kollektive investeringsobjektet ikke plikter å rapportere interessene i slike tilfeller, men at

interessene i stedet skal rapporteres av finansinstitusjonene som holder slike interesser på vegne av andre. Holdes én eller flere interesser i det kollektive investeringsobjektet gjennom en ikke-deltakende finansinstitusjon, vil rapporteringsplikten for de andre finansinstitusjonene som er rapporteringspliktige om en bestemt interesse være oppfylt når interessen er rapportert av en annen finansinstitusjon, jf. artikkel 5 punkt 3 i avtalen.

Den rapporterende finansinstitusjonen skal identifiseres med navn og identifikasjonsnummer. Finansinstitusjonens identifikasjonsnummer vil ikke nødvendigvis være det norske organisasjonsnummeret, men vil være et eget identifikasjonsnummer som blir tildelt når institusjonen registrerer seg som rapporteringspliktig finansinstitusjon, jf. artikkel 4 punkt 1 bokstav c. Det er ennå ikke klart hvordan denne registreringsordningen vil bli gjennomført.

4.2 Gjeldende rett

I norsk rett er det ingen definisjon av finansinstitusjon som tilsvarende den som følger av avtalen. I ligningsloven er enkelte nærmere definerte institusjoner pålagt opplysningsplikt om bestemte finansielle forhold.

Det er særlig ligningsloven § 5-3 nr. 1, § 5-4, § 5-5 nr. 3 og § 5-9 bokstav a og § 5-9 bokstav c som er relevante med tanke på hvilke norske finansinstitusjoner som pålegges plikter etter avtalen mellom Norge og USA.

Etter ligningsloven § 5-3 nr. 1 er det opplysningsplikt om nærmere bestemte forhold for finansinstitusjoner, verdipapirforetak og andre som har penger til forvaltning eller som driver utlånsvirksomhet eller låneformidling som næring, samt pensjonskasser. I norsk rett er finansinstitusjon definert i finansieringsvirksomhetsloven § 1-3. Hovedregelen er at som finansinstitusjon regnes selskap, foretak eller annen institusjon som driver finansieringsvirksomhet. Finansieringsvirksomhet er i finansieringsvirksomhetsloven §

1-2 med visse nærmere angitte unntak definert som å yte, formidle eller stille garanti for kreditt eller på annen måte medvirke ved finansiering av annet enn egen virksomhet.

Ligningsloven § 5-4 pålegger verdipapirregistre, § 5-5 nr. 3 pålegger forsikringsselskaper, § 5-9 bokstav a pålegger livsforsikringsselskaper og § 5-9 bokstav c pålegger forvaltningsselskaper til verdipapirfond rapporteringsplikt om nærmere bestemte forhold.

4.3 Departementets vurderinger og forslag

Det er mange institusjoner som anses som finansinstitusjoner både etter norsk intern rett og etter avtalen, dette vil for eksempel gjelde banker. Investeringsenheter som for eksempel verdipapirfond og private equity-fond, institusjoner som omsetter finansielle instrumenter og andre finansielle produkter, samt selskaper som utsteder kapitalforsikringer med gjenkjøpsverdi og livrenter anses derimot ikke som finansinstitusjoner etter intern rett, men er finansinstitusjoner etter avtalen og faller derfor innenfor avtalens anvendelsesområde. Mange av disse selskapene og enhetene har opplysningsplikt etter gjeldende regler, men det gjelder ikke alle.

Departementet foreslår derfor å utvide kretsen av opplysningspliktige slik at bestemmelsene i ligningsloven kapittel 5 omfatter alle selskaper og enheter som er norske finansinstitusjoner etter avtalen.

I ligningsloven er det ingen definisjon som fanger opp alle enheter som vil være opplysningspliktige som *forvaringsinstitusjon*. Det er derfor behov for å utvide opplysningspliktens anvendelsesområde til også å omfatte flere grupper av forvaltere. Betydelige deler av markedet for finansielle instrumenter er heller ikke registrert i norsk verdipapirregister, som uansett i all hovedsak ikke er oppgavepliktig etter avtalen. Oppgaveplikten etter ligningsloven må derfor utvides til også å gjelde andre aktører som i næringsvirksomhet opptrer som mellommenn ved handel av finansielle

produkter. Dette er i første rekke verdipapirforetak med konsesjon etter verdipapirhandelloven. Det er imidlertid karakteristisk ”at ulike typer av rådgivere, agenter og andre mellommenn i økende grad medvirker ved distribusjonen av finansielle tjenester til både næringslivs- og forbrukerkunder”, jf. NOU 2011: 8 Bind B s. 592. Slike mellommenn opptrer gjerne på vegne av norske og utenlandske verdipapirforetak mv. Departementet foreslår derfor at oppgaveplikten utvides til å omfatte både verdipapirforetak og andre som ledd i sin forretningsvirksomhet tar del i forvaltningen eller omsetningen av finansielle produkter for andres regning.

Departementet foreslår å forenkle og sammenfatte ordlyden i ligningsloven § 5-4 slik at den får to nummer, hvor de opplysningspliktige følger av bestemmelsens nr. 1 og hvilke opplysninger som skal gis følger av bestemmelsens nr. 2. Se nærmere om hvilke opplysninger som skal gis i punkt 6. Gjeldende § 5-4 nr. 3 bortfaller da opplysningsplikten om aksjer mv. vil flyttes over i nr. 2 som blir generelt utformet.

Departementet foreslår at opplysningsplikten pålegges verdipapirregistre, verdipapirforetak og andre som ledd i sin forretningsvirksomhet tar del i forvaltningen eller omsetningen av finansielle produkter for andres regning.

Innskuddsinstitusjoner, som mottar innskudd som ledd i ordinær bankvirksomhet eller lignende forretningsvirksomhet vil i all hovedsak være omfattet av opplysningsplikten i ligningsloven § 5-3 nr. 1

Som *investeringsenhet* regnes blant annet verdipapirfond. Det følger av ligningsloven § 5-9 og forskrift 22. desember 2003 nr. 1779 om levering av ligningsoppgaver fra forvaltningsselskaper og verdipapirregistre til ligningsmyndighetene at forvaltningsselskaper skal gi opplysninger om innskudd som er gjort i verdipapirfond. Rapporteringsplikten i den amerikanske FATCA-lovgivningen og avtalen er lagt på den som holder en konto til fordel for en annen person, noe som normalt innebærer at opplysningsplikten om innskudd i verdipapirfond og andre investeringsenheter etter

avtalen ligger på investeringsenheten, og ikke på forvalteren som etter gjeldende rett. Fondsforvaltere har imidlertid en selvstendig rapporteringspliktig etter avtalen for kontoer som de holder direkte. Departementet foreslår derfor at oppgaveplikten for verdipapirfond i ligningsloven § 5-9 bokstav c utvides slik at opplysningsplikten også legges direkte på *verdipapirfond og andre investeringsenheter*, slik at opplysningsplikten blir i samsvar med de krav som stilles etter avtalen. Fondsforvalteren har etter avtalen artikkel 5 punkt 3 adgang til å rapportere på vegne av verdipapirfondet, men ved mangelfull rapportering fra fondsforvalteren er det verdipapirfondet som enhet som risikerer sanksjoner fra amerikanske myndigheter, jf. art. 5 punkt 2.

Det er ikke ønskelig at dagens oppgaveplikt skal innskrenkes. Det foreslås derfor at fondsforvalteren fortsatt skal ha en selvstendig plikt til å rapportere om innskudd i fond ved siden av fondet selv i samme utstrekning som det følger av gjeldende regler. Departementet antar at denne rapporteringsplikten kan ha selvstendig betydning i enkelte tilfeller, for eksempel når det forvaltede fondet er hjemmehørende i utlandet. Opplysningene skal imidlertid bare rapporteres én gang til ligningsmyndighetene, og det antas at det normalt vil skje fra fondsforvaltningsselskapet, se artikkel 5 punkt 3.

Departementet foreslår videre å utvide bestemmelsens anvendelsesområde slik at den også pålegger andre investeringsenheter opplysningsplikt. Dette vil være aktuelt når disse driver omsetning av finansielle instrumenter, porteføljeforvaltning eller annen form for investering, administrasjon eller forvaltning av midler eller penger på vegne av andre personer. Både egenkapitalinteresser og fremmedkapitalinteresser i slike enheter omfattes av rapporteringsplikten. Det fremgår av avtalens definisjon at bestemmelsen skal tolkes på en måte som samsvarer med liknende ordlyd benyttet av Financial Action Task Force i definisjonen av "finansinstitusjon". Departementet legger til grunn at alternative investeringsfond, slik som for eksempel private equity fond, omfattes av opplysningsplikten etter avtalen der den juridiske enheten er hjemmehørende eller har etablert filial i Norge. Departementet antar at avtalens definisjoner for investeringsenheter og forvaringsenheter normalt ikke vil være oppfylt

for private aksjeselskap som er opprettet med hovedformål å forvalte aksjeeiernes midler ved investering i finansielle instrumenter og annen porteføljeforvaltning. Dersom slike investeringsselskap har finansielle aktiva på konti i en norsk finansinstitusjon eller andel mv i investeringsenhet, må finansinstitusjonene i tråd med aktsomhetsreglene identifisere eventuelle kontrollerende amerikanske personer og rapportere kontoene. Disse investeringsselskapene må fremlegge nødvendig informasjon og dokumentasjon overfor finansinstitusjonene slik at aktsomhetsprosedyrene kan gjennomføres.

Departementet legger til grunn at alle virksomheter som er “spesifiserte forsikringsselskap” i avtalens forstand vil være omfattet av ordlyden “forsikringsselskap” i § 5-5 nr. 3 og livsforsikringsselskap i § 5-9 bokstav a. Etter avtalen vil forsikringsselskaper være rapporteringspliktige som spesifiserte forsikringsselskap om de driver slik virksomhet som spesifisert i avtalen, uavhengig av om de har gyldig konsesjon til å drive slik virksomhet i Norge. Departementet legger til grunn at de som er spesifisert forsikringsselskap etter avtalen uansett omfattes av ligningsloven § 5-5 nr. 3 og § 5-9 bokstav a.

Ikke-rapporterende norske finansinstitusjoner omfattes i utgangspunktet av avtalens anvendelsesområde, men er gitt særregler i avtalen som medfører at de fritas for opplysningsplikt etter avtalen. Departementet foreslår at det tas inn regler om dette i forskrift. Nærmere bestemmelser vil kunne fastsettes i medhold av ligningsloven § 5-12 nr. 1 og nr. 4.

Det vises til forslag til endringer i ligningsloven § 5-4 nr. 1 og § 5-9 bokstav c.

5 HVEM DET SKAL RAPPORTERES OM

5.1 Avtalen

Etter avtalen skal det rapporteres om innehavere av amerikansk rapporteringspliktig konto, jf. artikkel 2.

Amerikansk rapporteringspliktig konto er en konto som er identifisert som slik konto og som er innehatt av en eller flere spesifiserte amerikanske personer eller av en ikke-amerikansk enhet med en eller flere kontrollerende personer som er en spesifisert amerikansk person. Plikten omfatter personer bosatt i USA eller personer som er amerikanske statsborgere, enten direkte eller gjennom en enhet som er kontrollert av personen. Dette har sammenheng med at amerikanske interne regler legger skatteplikt på personer som er bosatt i USA og på personer som er amerikanske statsborgere. Det vises til artikkel 1 punkt 1 dd) (amerikansk rapporteringspliktig konto), ff) (amerikansk person), gg) (spesifisert amerikansk person), ii) (ikke-amerikansk enhet) og nn) (kontrollerende personer).

Etter avtalens artikkel 2 punkt 2 skal kontohaver identifiseres med navn, adresse og amerikansk identifikasjonsnummer (Taxpayer Identification Number – TIN).

5.2 Gjeldende rett

Plikten til å gi opplysninger til ligningsmyndighetene etter ligningslovens nytt kapittel 5, er i utgangspunktet generell og gjelder for samtlige kunder, forsikrede mv. uavhengig av om de er skattepliktige til Norge eller ikke. Den opplysningspliktige skal derfor ikke vurdere den enkeltes skattemessige tilknytning til Norge eller andre land ved rapporteringen, men slike forhold kan ha betydning for hvilke opplysninger som foreligger og som skal rapporteres.

5.3 Departementets vurdering og forslag

Avtalen pålegger norsk finansinstitusjon å gi opplysninger om innehavere av amerikansk rapporteringspliktig konto. Kontohaver skal identifiseres med navn, adresse og amerikansk identifikasjonsnummer. Det forutsetter at finansinstitusjonene både må ha plikt til å innhente slikt identifikasjonsnummer fra kontohaver, og at de har en plikt til å innrapportere identifikasjonsnummeret.

Korrekt identifisering av skattyter er av stor betydning ved utveksling av opplysninger mellom norske og utenlandske skattemyndigheter. Når en oppgave er påført skattyters identifikasjonsnummer, kan identifiseringsprosessen automatiseres og dermed i betydelig grad forenkles. Det kan ikke oppnås samme grad av sikker identifikasjon gjennom bruk av navn- og adresseinformasjon, da slik informasjon ofte ikke er entydig registrert. Uten sikker identifikasjon av skattyter har opplysningene betydelig mindre verdi som ligningsinformasjon. For at norske skattemyndigheter skal kunne forvente å få informasjon fra utlandet identifisert med norsk fødselsnummer og organisasjonsnummer, er det nødvendig at norske skattemyndigheter kan utveksle tilsvarende informasjon til utlandet. Dette behovet er ikke begrenset til finansområdet, men gjelder generelt for alle typer opplysninger som er aktuelle for slik utveksling. Finansinstitusjonene har etter gjeldende regler ingen plikt til å opplyse om utenlandske identifikasjonsnummer i de oppgavene de leverer til ligningsmyndighetene.

Departementet foreslår derfor at det gis en generell bestemmelse om at Skattedirektoratet kan pålegge opplysningspliktige etter ligningsloven kapittel 5 å påføre oppgaven utenlandsk identifikasjonsnummer. Plikten til å rapportere opplysninger om utenlandske identifikasjonsnummer henger nært sammen med de opplysningspliktiges plikt til å innhente slike identifikasjonsnumre fra sine kunder, og slike nærmere bestemmelser vil kunne fastsettes i medhold av ligningsloven § 5-12 nr. 1.

Det vises til forslag til endringer i ligningsloven § 5-11 nr. 1.

6 HVA DET SKAL RAPPORTERES OM

6.1 Avtalen

Norske finansinstitusjoner skal etter avtalen rapportere en rekke opplysninger om amerikanske rapporteringspliktige kontoer. I avtalen er en amerikansk rapporteringspliktig konto definert som en finansiell konto opprettholdt av en norsk finansinstitusjon. Begrepet finansiell konto vil omfatte følgende kontoer:

- innskuddskontoer, dvs. enhver form for innskudd som ledd i ordinær bankvirksomhet eller liknende virksomhet, samt beløp innehatt av forsikringsselskap med avtale om å betale eller kreditere rente på beløpet, jf. artikkel 1 punkt 1 bokstav t). Boligsparing for ungdom skal ikke behandles som en finansiell konto, jf. vedlegg II punkt III B.
- forvaringskontoer, dvs. en konto til fordel for en annen person som innehar et hvilket som helst finansielt instrument eller en hvilken som helst finansiell kontrakt inneholdt for investeringsformål, jf. artikkel 1 punkt 1 bokstav u).
- når det gjelder enheter som er en finansinstitusjon utelukkende fordi den er en investeringsenhet, anses enhver egenkapital- eller fremmedkapitalinteresse i finansinstitusjonen som en finansiell konto. Unntak gjøres for slike interesser dersom de regelmessig omsettes i et etablert verdipapirmarked, jf. artikkel 1 punkt 1 bokstav s) underpunkt (1). Dette vil blant annet kunne omfatte andeler i verdipapirfond og andre investeringsenheter. For andre enheter (som ikke utelukkende er en finansinstitusjon fordi de anses som en investeringsenhet) omfatter uttrykket finansiell konto, enhver egenkapital- eller fremmedkapitalinteresse i finansinstitusjonen (bortsett fra interesser som regelmessig omsettes på et etablert verdipapirmarked) dersom fremmedkapital- eller egenkapitalinteressens verdi hovedsakelig fastsettes, direkte eller indirekte, under henvisning til aktiva som gir opphav til kildeskattepliktige betalinger etter avtalen, og interesseklassen ble opprettet med formål å unngå rapportering i overensstemmelse med avtalen, jf. artikkel 1 punkt 1 bokstav s) underpunkt (2).
- forsikringsavtaler med gjenkjøpsverdi, jf. artikkel 1 punkt 1 bokstav s) underpunkt (3) og bokstav y). Dette vil blant annet kunne omfatte livsforsikringskontrakter med gjenkjøpsverdi.
- livrentekontrakter, dvs. avtaler om utbetalinger i en tidsperiode som helt eller delvis er bestemt under henvisning til personers forventede levealder, samt avtaler hvor utsteder påtar seg en forpliktelse til å foreta utbetalinger over flere år forutsatt at avtalen behandles som en livrente i den jurisdiksjonen hvor avtalen ble utstedt, jf. artikkel 1 punkt 1 bokstav s) underpunkt (3) og bokstav x). Dette omfatter blant annet livrenter med og uten rett til tilbakebetaling av innbetalte premier, jf. forskrift 19. november 1999 nr. 1158 § 5-41-2 bokstav b og c. Skattefavoriserte pensjonsordninger, jf. skatteloven § 6-45, og kollektive livrenter,

jf. skatteloven § 5-41 og forsikringsavtaleloven § 10-2, skal ikke behandles som en finansiell konto, jf. vedlegg II punkt III A.

Dersom finansinstitusjonen identifiserer en konto som en amerikansk rapporteringspliktig konto etter å ha anvendt aktsomhetsreglene i vedlegg I, se nedenfor under punkt 7, må finansinstitusjonen rapportere opplysninger om kontoen etter reglene i artikkel 2 punkt 2 i avtalen.

Artikkel 2 punkt 2 bokstav a i avtalen stiller krav til hvilke opplysninger finansinstitusjonen skal rapportere for å identifisere både konto, kontohaver og den rapporterende kontohaveren selv. For hver konto som er en amerikanske rapporteringspliktig konto skal finansinstitusjonen rapportere opplysninger om navn, adresse og amerikansk identifikasjonsnummer for hver spesifisert amerikansk person. Ikke-amerikansk enhet som er identifisert etter aktsomhetsprosedyren i vedlegg I som en enhet med én eller flere kontrollerende personer som er en spesifisert amerikansk person, skal identifiseres med navn, adresse og amerikansk identifikasjonsnummer (om noe) på enheten og enhver slik spesifisert amerikansk person.

Kontoen skal identifiseres med kontonummer eller funksjonell ekvivalent i fravær av et kontonummer, noe som innebærer at innskuddets kontonummer, verdipapirkontonummer, forsikringsnummer eller lignende nummer skal rapporteres.

Videre stiller artikkel 2 punkt 2 bokstav a underpunkt (4) til (7) krav om hvilke formues- og avkastningsopplysninger som skal gis. Etter underpunkt (4) skal saldo eller kontoverdi ved utgangen av kalenderåret (eller annen relevant rapporteringsperiode) rapporteres. Dersom kontoen blir avviklet i løpet av året skal saldo eller verdi på konto umiddelbart før avvikling rapporteres. Hvilke avkastningsopplysninger som skal gis om kontoen avhenger av kontotype, og er særskilt regulert for forvaringskontoer i underpunkt (5), innskuddskontoer i underpunkt (6) og andre konti i underpunkt (7).

For forvaringskonto skal det rapporteres totalt brutto rentebeløp, totalt brutto utbyttebeløp og totalt bruttobeløp i form av annen inntekt generert fra innestående aktiva på kontoen, som i hvert tilfelle er betalt til eller kreditert kontoen (eller med hensyn til kontoen) i løpet av kalenderåret eller annen relevant rapporteringsperiode. Det skal også gis opplysning om totalt bruttoproveny fra salg eller innløsning av eiendeler betalt til eller kreditert kontoen, der finansinstitusjonen har opptrådt som depotmottaker, megler, nominell eier eller på annen måte som representant for kontohaver.

For innskuddskonto skal det rapporteres totalt brutto rentebeløp betalt til eller kreditert kontoen i løpet av kalenderåret eller annen relevant rapporteringsperiode.

For alle andre konto enn innskuddskonto og forvaringskonto skal det rapporteres totalt bruttobeløp betalt til eller kreditert kontohaver med hensyn til kontoen i løpet av kalenderåret eller annen relevant rapporteringsperiode med hensyn til hvilket Rapporterende Norsk Finansinstitusjon er skyldner eller debitor, inkludert samlet beløp i form av eventuelle innløsningsbetalinger foretatt til kontohaver i løpet av kalenderåret eller annen relevant rapporteringsperiode.

Rapporteringsplikten for opplysningene som det er redegjort for her innføres gradvis, jf. artikkel 3 punkt 3 og 4 og artikkel 6 punkt 4, jf. nærmere om dette nedenfor under punkt 9.

6.2 Gjeldende rett

Det innrapporteres allerede i dag en rekke grunnlagsdata om mange av produktene som omfattes av avtalen. Nedenfor gis det en oversikt over det rettslige grunnlaget for de relevante grunnlagsdata som tredjeparter plikter å gi til skattemyndighetene etter ligningsloven nytt kapittel 5.

Finansinstitusjoner, verdipapirforetak, pensjonskasser og andre som har penger til forvaltning eller som driver utlånsvirksomhet eller låneformidling som næring, skal levere oppgave over samtlige innskudd og utlån, jf. ligningsloven § 5-3 nr. 1 og forskrift 22. desember 1992 nr. 1190 om levering av ligningsoppgaver over innskudd og lån i banker, forsikringsselskaper mv. Rapporteringen om innskudds- og utlånskonti omfatter saldo pr. 1. januar eller ved oppgjør av kontoen i løpet av foregående år og renter for det siste året.

Verdipapirregistre skal levere oppgaver om finansielle instrumenter mv., jf. ligningsloven § 5-4 og forskrift 22. desember 2003 nr. 1779 om levering av ligningsoppgaver fra forvaltningsselskaper og verdipapirregistre til ligningsmyndighetene. Oppgaveplikten for verdipapirregisteret omfatter den enkelte investors samlede beholdning av finansielle instrumenter per 31. desember siste år eller ved oppgjør av kontoen i løpet av året, årlig avkastning av disse samt alle transaksjoner gjennom inntektsåret.

Etter ligningsloven § 5-5 nr. 3 skal forsikringsselskaper gi opplysninger om utbetalinger til forsikringstaker. Forsikringsselskapers plikt til å gi oppgaver over utbetalinger på livsforsikringer er nærmere regulert i forskrift 5. august 1993 nr. 800. Om livrenter og uførere renter skal det blant annet gis opplysninger om hvilken type forsikring oppgaven gjelder, utbetalt beløp og utbetalingstype.

Etter ligningsloven § 5-9 bokstav a skal livsforsikringsselskaper gi opplysninger blant annet om gjenkjøpsverdien til forsikringen. Opplysningsplikten for kapitalforsikringer med sparing og individuelle livrenteforsikringer er nærmere regulert i forskrift 5. august 1993 nr. 799 om levering av ligningsoppgave over forsikring i livsforsikringsselskaper. Det skal blant annet gis opplysninger om gjenkjøpsverdi pr. 1. januar året etter inntektsåret, samt den skattepliktiges årsavkastning på sparedelen av kapitalforsikringen.

Forvaltningsselskaper skal levere oppgaver om innskudd i verdipapirfond og avkastning av disse, jf. ligningsloven § 5-9 bokstav c og forskrift 22. desember 2003 nr. 1779 om levering av ligningsoppgaver fra forvaltningsselskaper og verdipapirregistre til ligningsmyndighetene.

6.3 Departementets vurderinger og forslag

6.3.1 Innledning

Mange av rapporteringspliktene etter avtalen dekkes i dag av bestemmelsene om opplysningsplikt i ligningsloven kapittel 5. Innskuddskontoer etter avtalen overlapper med rapporteringen av innskudds- og lånekonti etter ligningsloven § 5-3 nr. 1, forvaringskontoer og egenkapital- og fremmedkapitalinteresser i investeringsenheter eller andre finansinstitusjoner etter avtalen vil være delvis dekket av rapporteringen av finansielle instrumenter mv. etter ligningsloven § 5-4 og rapporteringen om innskudd i verdipapirfond etter ligningsloven § 5-9 bokstav c. Forsikringsavtaler med gjenkjøpsverdi og livrentekontrakter vil ha en side mot rapporteringspliktene som er pålagt forsikringsselskaper og livsforsikringsselskaper etter ligningsloven § 5-5 nr. 3 og § 5-9 bokstav a.

Det er imidlertid klart at dagens regelverk er utilstrekkelig for å oppfylle rapporteringspliktene etter avtalen på flere områder. Det er derfor behov for å utvide opplysningsplikten, jf. nærmere nedenfor under punkt 5.3.2 og 5.3.3.

6.3.2 Innskuddskonto

Ligningsloven § 5-3 nr. 1 vil i all hovedsak gi hjemmel for å pålegge finansinstitusjonene å gi opplysninger til ligningsmyndighetene om innskuddskonto.

Uttrykket "innskuddskonto" i avtalen inkluderer blant annet enhver drifts-, sjekk-, spare-, tidsinnskudds- eller foliokonto eller konto som er dokumentert ved banksertifikat, bankbok, investeringsbevis, sparebevis eller annet liknende instrument

oppretholdt av en finansinstitusjon som ledd i ordinær bankvirksomhet eller liknende forretningsvirksomhet. I tillegg til de kontotypene som er oppregnet vil også andre typer kontoer som er åpne for mottak av innskudd kunne være omfattet, for eksempel e-penger, forhåndsbetalte betalingskort, kredittkort og lånekonti. Det antas at e-penger og forhåndsbetalte betalingskort i praksis utstedes med beløp som er under beløpsgrensene som følger av vedlegg I til avtalen, se nedenfor under punkt 7, og derfor ikke er rapporteringspliktige etter avtalen. Departementet foreslår derfor ikke å utvide oppgaveplikten for e-penger og forhåndsbetalte betalingskort ut over det som følger av gjeldende regler. Innskudd på kredittkort og lånekonti faller innenfor anvendelsesområdet til ligningsloven § 5-3 nr. 1 første punktum i det bestemmelsen dekker både innskuddskonti og lånekonti og er derfor rapporteringspliktig.

Videre omfattes beløp innehatt av et forsikringsselskap i henhold til en garantert investeringskontrakt eller liknende avtale om å betale eller kreditere rente på beløpet av begrepet innskuddskonto. Departementet legger til grunn at også slike kontrakter vil falle innenfor ordlyden "innskuddskonti" i ligningsloven § 5-3, slik at alle rapporteringspliktige innskuddskontoer vil være rapporteringspliktige etter ligningsloven § 5-3 nr. 1 første punktum.

Spørsmålet videre er om ligningsloven § 5-3 nr. 1 også hjemler de opplysninger som pliktes gitt om innskuddskontoen etter avtalen. Etter bestemmelsen skal opplysninger om innskuddskonto vise den enkelte kundes innestående og utestående beløp for hver konto pr. 1. januar eller saldo/verdi på oppgjørstidspunktet ved oppgjør av kontoen i løpet av foregående år. Opplysningene skal også vise renter påløpt siste år, jf. skatteloven § 14-2, jf. § 14-20.

Opplysningene som skal rapporteres etter avtalen inkluderer saldo ved utgangen av kalenderåret eller annen relevant rapporteringsperiode, eller dersom kontoen ble avviklet i løpet av vedkommende år, umiddelbart før avvikling. Avtalen pålegger videre rapporteringsplikt for totalt brutto rentebeløp betalt til eller kreditert kontoen i løpet av

kalenderåret eller annen relevant rapporteringsperiode når kontoen er en innskuddskonto.

Saldoopplysninger ved utgangen av inntekståret vil omfattes av ligningsloven § 5-3 nr.1. Departementet ser det av hensyn til beregning av grunnlaget for formuesskatt, jf. skatteloven § 4-1, ikke som hensiktsmessig at saldoopplysninger kan rapporteres på en annen dato enn 1. januar når det gjelder innskuddskontoer. Det rapporteres ikke saldoopplysninger for kontoer som er avviklet i løpet av foregående år i dag, men ligningsloven § 5-3 nr. 1, jf. § 5-12 nr. 1, åpner for at det pålegges slik rapporteringsplikt i forskrift, og dette vil bli nødvendig for å oppfylle rapporteringskravene i avtalen.

Departementet antar at de innskuddsrenter som er rapporteringspliktige etter gjeldende regler, jf. ligningsloven § 5-3 nr. 1 og skatteloven § 14-2, vil tilsvare samlet brutto rentebeløp betalt til eller kreditert kontoen i løpet av kalenderåret, jf. artikkel 3 punkt 1 i avtalen.

Departementet legger således til grunn at ordlyden i ligningsloven § 5-3 nr. 1, sammen med § 5-12 nr. 1, gir tilstrekkelig hjemmel for rapportering av kontosaldo og renter på innskuddskonto som skal rapporteres etter avtalen. Departementet foreslår derfor ingen endringer i ordlyden i ligningsloven § 5-3 nr. 1, men foreslår at det i forskrift fastsettes nærmere regler, jf. ligningsloven §§ 5-12 nr. 1 og nr. 4, slik at rapporteringen om innskuddskontoer oppfyller de krav avtalen stiller.

6.3.3 Forvaringskonto

En forvaringskonto er i avtalen definert som en konto til fordel for en annen person som innehar et hvilket som helst finansielt instrument eller en hvilken som helst finansiell kontrakt inneholdt for investeringsformål. Dette omfatter blant annet aksjer, obligasjoner, lånesertifikater, gjeldsbrev mv., valuta- og råvaretransaksjoner og enhver opsjon eller ethvert annet derivatinstrument.

Opplysningene som pliktes gitt om forvaringskonto slik dette er definert i avtalen vil delvis dekkes av rapporteringen av finansielle instrumenter mv. etter ligningsloven § 5-4 nr. 1. Det er imidlertid behov for betydelige utvidelser av bestemmelsens virkeområde

Det ligger en vesentlig begrensning i at oppgaveplikten etter ligningsloven § 5-4 nr. 1 er begrenset til finansielle instrumenter mv. Departementet foreslår derfor at *andre finansielle produkter* tas inn som ny produktkategori ved siden av finansielle instrumenter for å utvide bestemmelsens anvendelsesområde. Det legges til grunn at den nye ordlyden vil dekke alle typer finansielle aktiva som kan holdes gjennom en forvaringskonto slik det er definert under avtalen, det innebærer at blant annet valutatransaksjoner, derivater og utenlandske verdipapir handlet hos norsk megler vil omfattes av bestemmelsens anvendelsesområde. Andre finansielle produkter har imidlertid ikke en entydig definisjon, slik at det vil være behov for å presisere nærmere i forskrift hvilke finansielle aktiva som skal rapporteres etter bestemmelsen, jf. ligningsloven § 5-12 nr. 1. Andeler mv. i verdipapirfond og andre investeringsenheter som holdes gjennom tredjepart vil falle innenfor denne bestemmelsens anvendelsesområde i tillegg til å være rapporteringspliktige etter ligningsloven § 5-9 bokstav c.

Hvilke opplysninger som skal gis om forvaringskontoer følger av avtalen artikkel 2 punkt 2 bokstav a underpunkt 4 og 5. Rapporteringsplikten omfatter blant annet saldo eller kontoverdi ved utgangen av det relevante kalenderår eller annen relevant rapporteringsperiode eller, dersom kontoen ble avviklet i løpet av vedkommende år, saldo eller verdi umiddelbart før kontoavvikling. Avtalen pålegger videre rapporteringsplikt for samlet brutto rentebeløp, samlet brutto utbyttebeløp og samlet bruttobeløp i form av annen inntekt generert fra aktivaene på kontoen, som i hvert tilfelle er betalt til eller kreditert kontoen (eller med hensyn til kontoen). Videre skal samlet bruttoproveny fra salg eller innløsning av eiendeler betalt til eller kreditert

kontoen rapporteres når finansinstitusjonen opptrådte som depotmottaker, megler nominell eier eller på annen måte som representant for kontohaver.

Etter gjeldende rett skal oppgavepliktige etter ligningsloven § 5-4 nr. 1 rapportere den samlede beholdning av finansielle instrumenter per 1. januar og 31. desember siste år, eller ved opprettelse eller oppgjør av kontoen i løpet av året. De har også plikt til å rapportere årlig avkastning på finansielle instrumenter. Ved forskrift kan departementet bestemme at de oppgavepliktige skal gi opplysninger om registrerte transaksjoner. Slike bestemmelser er gitt i forskrift av 22. desember 2003 nr. 1779 § 9. Her fremgår at de oppgavepliktige skal levere oppgave over alle transaksjoner. Dette vil også omfatte salg og innløsning av finansielle instrumenter. Videre skal det gis opplysninger om handelsbeløp ved megleroppgjør.

Departementet foreslår å forenkle og sammenfatte ordlyden i ligningsloven § 5-4 slik at den får to nummer, hvor de opplysningspliktige følger av bestemmelsens nr. 1 og hvilke opplysninger som skal gis følger av bestemmelsens nr. 2.

Opplysningene skal vise den enkelte kundes samlede beholdning av finansielle instrumenter og andre finansielle produkter. Det innebærer at det både skal gis en oversikt over hvilke finansielle instrumenter og andre finansielle produkter den enkelte kunde har og produktenes formuesverdi. Det skal videre gis opplysninger om forhold som kan få betydning for skattleggingen, det vil si opplysninger om den enkeltes erverv, realisasjoner og andre eierskifter, samt skattepliktig avkastning i form av utbytte, renter mv., skattepliktige gevinster og fradragsberettigede tap. Departementet legger til grunn at ordlyden dekker de opplysninger som det er relevant for skattemyndighetene å få rapportert om kontoen, jf. ligningsloven § 5-12 nr. 1, herunder opplysninger som skal rapporteres etter avtalen.

Opplysningsplikten forutsetter ikke at det foreligger et direkte kundeforhold mellom den opplysningspliktige og investor. Adgangen til å gi forskrift om at det skal gis

opplysninger om forhold som nevnt for tidligere år og opplysninger som viser registrerte transaksjoner på en eller flere av investors konti i en bestemt periode, videreføres.

Det er ikke angitt en bestemt rapporteringsdato for beholdningen av finansielle instrumenter og andre finansielle produkter i bestemmelsens ordlyd, dette vil måtte presiseres i forskrift, jf. ligningsloven § 5-12 nr. 1. Departementet foreslår imidlertid ikke å åpne for rapportering av beholdningen av finansielle instrumenter og andre finansielle produkter på en annen dato enn 1. januar, jf. departementets begrunnelse for ikke å åpne for dette for innskuddskonto.

Det vises til forslag til endringer i ligningsloven § 5-4.

6.3.4 Investeringer i verdipapirfond og andre investeringsenheter

Avtalen pålegger investeringsenheter å rapportere egenkapital- og fremmedkapitalinteresser i investeringsenheten, når interessen ikke regelmessig omsettes i et etablert verdipapirmarked, jf. avtalens artikkel 1 punkt 1 bokstav j) og s). Andeler mv. i investeringsenheter som regelmessig omsettes i et etablert marked, for eksempel børshandlede fond (ETF,) vil imidlertid være rapporteringspliktige om de holdes på vegne av andre.

Etter avtalen er enhver egenkapital- eller fremmedkapitalinteresse i en investeringsenhet rapporteringspliktig når enheten er en finansinstitusjon utelukkende fordi den er en investeringsenhet som driver med omsetning av finansielle instrumenter, porteføljeforvaltning eller annen form for investering, administrasjon eller forvaltning av midler eller penger på vegne av kunde, og interessen ikke omsettes regelmessig i et etablert verdipapirmarked, jf. avtalens artikkel 1 punkt 1 bokstav j) og s). Definisjonen av investeringsenheter omfatter også enheter som styres av en enhet som driver slik virksomhet. Uttrykket "egenkapitalinteresse" er vidt definert i avtalens

artikkel 1 punkt 1 bokstav v), og omfatter etter departementets vurdering blant annet andeler i verdipapirfond organisert etter verdipapirfondloven, og andeler i alternative investeringsfond slik som private equity fond mv.

Hvilke formues- og avkastningsopplysninger som skal gis om investeringer i investeringsenheter er regulert i avtalen artikkel 2 punkt 2 bokstav a underpunkt 4 til 6. Rapporteringsplikten omfatter saldo eller kontoverdi ved utgangen av det relevante kalenderår eller annen relevant rapporteringsperiode. Dersom kontoen ble avviklet i løpet av vedkommende år, skal saldo eller verdi umiddelbart før avvikling rapporteres. Avtalen pålegger videre rapporteringsplikt for samlet brutto rentebeløp, totalt brutto utbyttebeløp og totalt bruttobeløp i form av annen inntekt generert av aktivaene som er inntående på kontoen, og som i hvert tilfelle er betalt til eller kreditert kontoen. Det skal også rapporteres samlet beløp i form av eventuelle innløsningsbetalinger foretatt til kontohaver i løpet av kalenderåret eller annen relevant rapporteringsperiode. Omsettes andeler mv. gjennom en forvaringsinstitusjon, skal forvaringsinstitusjonen rapportere samlet bruttoproveny fra salg eller innløsning av eiendeler betalt til eller kreditert kontoen når finansinstitusjonen opptrådte som depotmottaker, megler, nominell eier eller på annen måte som representant for kontohaver.

Departementet foreslår at det skal gis opplysninger om *innskudd, avkastning og realisasjon* etter § 5-9 bokstav c. Departementet legger til grunn at opplysningsplikten for verdipapirfond og andre investeringsenheter, forvaltningsselskaper og andre som ledd i sin næringsvirksomhet driver porteføljeforvaltning omfatter investeringer både i form av eierinteresser og i form av fremmedkapital. Opplysningsplikten om innskudd, avkastning og realisasjon må presiseres nærmere i forskrift, slik at rapporteringspliktene som følger av avtalen oppfylles jf. ligningsloven § 5-12 nr. 1.

Det er ikke angitt en bestemt rapporteringsdato for innskudd i verdipapirfond og andre investeringsenheter i bestemmelsens ordlyd, dette vil måtte presiseres i forskrift, jf. ligningsloven § 5-12 nr. 1. Departementet foreslår imidlertid ikke å åpne for

rapportering av innskudd på en annen dato enn 1. januar for investeringer i verdipapirfond og andre investeringsenheter, jf. departementets begrunnelse for ikke å åpne for dette for innskuddskonto.

Det vises til forslag til endring i ligningsloven § 5-9 bokstav c.

6.3.5 Forsikringsavtaler med gjenkjøpsverdi

Avtalen pålegger finansinstitusjoner, i praksis spesifiserte forsikringsselskaper, å rapportere opplysninger om forsikringsavtaler med gjenkjøpsverdi, jf. artikkel 1 punkt 1 bokstav s) underpunkt 3.

Forsikringsselskapers plikt til å innrapportere opplysninger om utbetalinger på forsikringer følger av ligningsloven § 5-5 nr. 3, mens gjenkjøpsverdien av livsforsikringer skal rapporteres av livsforsikringsselskaper etter § 5-9 bokstav a med tilhørende forskrifter.

Forsikringsavtale med gjenkjøpsverdi er definert i avtalen artikkel 1 punkt 1 bokstav y) og z), og omfatter bare forsikringsavtaler med en gjenkjøpsverdi som overstiger USD 50 000.

Gjenforsikringsavtaler mellom forsikringsselskaper er ikke omfattet av bestemmelsene. Gjenkjøpsverdien skal etter avtalen fastsettes til den høyeste verdien er det beløpet som forsikringstaker har rett til å motta ved innløsning eller avvikling av avtalen og det beløpet forsikringstaker kan låne etter eller i tilknytning til avtalen. Beløp som kommer til utbetaling etter forsikringsavtaler i form av ytelse som gir erstatning for økonomisk tap pådratt ved inntruffet forsikringshendelse anses imidlertid ikke som gjenkjøpsverdi etter avtalen. Departementet antar at bestemmelsen i all hovedsak bare vil omfatte norske livsforsikringer.

Hvilke formues- og avkastningsopplysninger som skal gis om forsikringsavtaler med gjenkjøpsverdi er regulert i avtalen artikkel 2 punkt 2 bokstav a underpunkt 4 og 7.

Rapporteringsplikten omfatter saldo eller kontoverdi, samt avkastningsopplysninger ved utgangen av det relevante kalenderår eller annen relevant rapporteringsperiode. Dersom kontoen ble avviklet i løpet av vedkommende år skal saldo eller kontoverdi umiddelbart før avvikling rapporteres.

Opplysningene som skal rapporteres etter avtalen inkluderer gjenkjøpsverdien eller innløsningsverdien, samt avkastningsopplysninger per utgangen av det relevante kalenderåret eller annen relevant rapporteringsperiode. Etter ligningsloven § 5-9 bokstav a skal gjenkjøpsverdien av kapitalforsikringen rapporteres mv., og departementet legger til grunn at dette tilsvarer gjenkjøpsverdien og innløsningsverdien som er forpliktet rapportert etter avtalen.

Avtalen pålegger videre rapporteringsplikt for totalt bruttobeløp betalt til eller kreditert kontohaver med hensyn til kontoen til hvilken finansinstitusjon som er skyldner eller debitor, inkludert samlet beløp i form av eventuelle innløsningsbetalinger foretatt til kontohaver.

Departementet legger til grunn at ordlyden i ligningsloven §§ 5-5 nr. 3 og 5-9 bokstav a, sammenholdt med § 5-12 nr. 1 gir tilstrekkelig hjemmel for å presisere nærmere i forskrift hvilke opplysninger finansinstitusjoner dvs. "spesifiserte forsikringsselskap" skal rapportere om forsikringsavtaler med gjenkjøpsverdi for å oppfylle forpliktelsene som følger av avtalen.

Det er ikke angitt en bestemt rapporteringsdato for gjenkjøpsverdien i forslag til bestemmelse, dette vil måtte presiseres i forskrift, jf. ligningsloven § 5-12 nr. 1. Departementet foreslår imidlertid ikke å åpne for rapportering av gjenkjøpsverdi på

annen dato enn 1. januar for, jf. departementets begrunnelse for ikke å åpne for dette for innskuddskonto.

6.3.6 Livrentekontrakter

Avtalen pålegger finansinstitusjoner å rapportere opplysninger om livrentekontrakter, jf. artikkel 1 punkt 1 bokstav s) underpunkt 3.

Forsikringsselskapers plikt til å innrapportere opplysninger om utbetalinger på forsikringer følger av ligningsloven § 5-5 nr. 3, mens gjenkjøpsverdien av livsforsikringer skal rapporteres av livsforsikringsselskaper etter § 5-9 bokstav a med tilhørende forskrifter.

Livrentekontrakter er definert i avtalen artikkel 1 punkt 1 bokstav x) som en avtale hvor utsteder forplikter seg til å foreta utbetalinger i en tidsperiode som helt eller delvis er bestemt under henvisning til ett eller flere fysiske personers forventede levealder. I tillegg omfatter uttrykket enhver avtale som anses for å være en livrentekontrakt etter retten i den jurisdiksjon hvor avtalen ble utstedt når utsteder påtar seg å foreta utbetalinger over en periode på flere år.

Kollektive livrenter omfattet av skatteloven § 5-41, jf. forsikringsavtaleloven § 10-2, er imidlertid et fritatt produkt i vedlegg II punkt III til avtalen og dermed unntatt fra rapporteringsplikt etter avtalen. Andre livrenter enn kollektive livrenter er rapporteringspliktige etter avtalen.

Hvilke formues- og avkastningsopplysninger som skal gis om livrenter er regulert i avtalen artikkel 2 punkt 2 bokstav a underpunkt 4 og 7.

Rapporteringsplikten omfatter saldo eller kontoverdi ved utgangen av det relevante kalenderår eller annen relevant rapporteringsperiode. Dersom kontoen ble avviklet i løpet av vedkommende år, skal saldo eller verdi umiddelbart før avvikling rapporteres.

Avtalen pålegger videre rapporteringsplikt for totalt bruttobeløp betalt til eller kreditert kontohaver med hensyn til kontoen til hvilken finansinstitusjon som er skyldner eller debitor, inkludert samlet beløp i form av eventuelle innløsningsbetalinger foretatt til kontohaver.

Departementet legger til grunn at ordlyden i ligningsloven §§ 5-5 nr. 3 og 5-9 bokstav a, sammenholdt med § 5-12 nr. 1 gir tilstrekkelig hjemmel for å presisere nærmere i forskrift hvilke opplysninger “spesifiserte forsikringsselskap” skal rapportere om livrenter for å oppfylle forpliktelsene som følger av avtalen.

6.3.7 Identifikasjon av konto

Avtalen inneholder regler om hvordan kontoer skal identifiseres.

Kontoforholdet skal identifiseres med kontonummer eller funksjonell ekvivalent, for eksempel innskuddets kontonummer, verdipapirkontonummer eller forsikringsnummer. Disse opplysningene er rapporteringspliktige etter gjeldende rett, jf. blant annet forskrift til ligningsloven §§ 5-3 nr. 1, 5-4, 5-5 nr. 3 og 5-9 a, samt 5-9 c, jf. § 5-12 nr. 1.

Plikten til å identifisere kontoforholdet med kontonummer mv. for å oppfylle avtalens forpliktelser foreslås fastsatt i forskrift.

7 SÆRLIGE RAPPORTERINGSORDNINGER

7.1 Opplysninger om betalinger til ikke-deltakende finansinstitusjoner

Avtalen

Ikke-deltakende finansinstitusjon er finansinstitusjoner som ikke anses å overholde den amerikanske FATCA-lovgivningen. Dette vil være tilfelle for institusjonene som ikke er omfattet av en avtale med USA. Det vil være tilfelle når institusjonen ligger i en jurisdiksjon som ikke har inngått avtale om gjennomføring av FATCA med USA og institusjonen heller ikke har inngått avtale selv direkte med amerikanske skattemyndigheter etter FATCA-lovgivningens regler. Uttrykket omfatter også finansinstitusjoner som i utgangspunktet er omfattet av en mellomstatlig avtale, men der finansinstitusjon vesentlig har overtrådt vilkårene i avtalen slik at finansinstitusjonen er ført opp på listen over ikke-deltakende finansinstitusjoner etter reglene i artikkel 5 nr. 2 i avtalen.

Rapporteringspliktige norske finansinstitusjoner skal rapportere opplysninger om betalinger til ikke-deltakende finansinstitusjoner. Rapporteringsplikten er ikke begrenset til kontoforhold jf. artikkel 4 punkt 1 bokstav b) i avtalen. Det avgjørende er om den rapporteringspliktige finansinstitusjonen har foretatt betalinger til ikke-deltakende finansinstitusjon. Begrepet “betalinger” er imidlertid ikke nærmere definert i avtalen. Etter artikkel 1 punkt 2 skal ethvert begrep som ikke er definert i avtalen, med mindre noe annet fremgår av sammenhengen eller kompetente myndigheter blir enig om en felles forståelse, gis det innhold det har i internlovgivningen i den stat som anvender avtalen. Opplysningene skal rapporteres til de norske skattemyndighetene og omfatter sammenlagt beløp og navn på hver ikke-deltakende finansinstitusjon som den har foretatt betalinger til og disse betalingers sammenlagte beløp, jf. artikkel 4 punkt 1 bokstav b.

Departementets vurderinger og forslag

Rapporteringsplikten for betalinger til ikke-deltakende finansinstitusjoner vil bli foreslått regulert i forskrift. Departementet viser til forslag om en generell

forskriftshjemmel for å sikre norsk overholdelse av avtalen. Departementet antar at rapporteringspliktige betalinger etter avtalen i all hovedsak vil omfatte utbytte- og rentebetalinger. I tillegg antar departementet at “betalinger” omfatter andre typer betalinger der det underliggende objektet har amerikansk kilde.

Det vises til forslag til endring i ligningsloven § 5-12 nytt nr. 4.

7.2 Utvidet rapporteringsplikt for mellommenn eller forvaltere

Avtalen

Avtalen inneholder særskilte regler knyttet til betalinger for finansinstitusjoner som opptrer som forvaltere eller mellommenn, for å sikre at det trekkes kildeskatt av betalinger til ikke-deltakende finansinstitusjoner, jf. artikkel 4 punkt 1 bokstav d) og e). Hvilken bestemmelse som kommer til anvendelse er avhengig av om finansinstitusjonen har påtatt seg primæransvar for å trekke kildeskatt eller ikke overfor amerikanske myndigheter.

Artikkel 4 punkt 1 bokstav d) inneholder særskilte regler for kvalifiserte mellommenn, interessentskap og truster som har påtatt seg et primæransvar for kildeskattetrekk etter amerikansk lovgivning.

Finansinstitusjoner som har påtatt seg primæransvar for kildeskattetrekk er forpliktet til å trekke eller holde tilbake 30 prosent av betalingen til ikke-deltakende finansinstitusjoner. Trekkplikten er begrenset til betalinger som anses som kildeskattepliktige betalinger fra amerikansk kilde, jf. artikkel 1 punkt 1 bokstav jj) i avtalen.

Finansinstitusjoner som opptrer som forvaltere eller mellommenn og som ikke har påtatt seg primæransvar for å trekke kildeskatt har en utvidet opplysningsplikt overfor sin umiddelbare betaler (foregående ledd i forvalterkjeden) om hvem som er mottaker

av en bestemt viderebetaling. Bestemmelsen gjelder betalinger eller overføringer som anses som kildeskattepliktige betalinger fra amerikansk kilde.

Dersom en norsk forvalter foretar, eller vil komme til å foreta, en kildeskattepliktig viderebetaling eller overføring til en ikke-deltakende finansinstitusjon, medfører bestemmelsen at den norske finansinstitusjonen skal gi opplysninger om dette til sin umiddelbare betaler. Der den norske finansinstitusjonen får beskjed av betalingsmottaker at den eller noen andre i kjeden vil foreta en viderebetaling til en ikke-deltakende finansinstitusjon, skal den norske finansinstitusjonen videreformidle denne informasjonen til sin umiddelbare betaler.

Bestemmelsen medfører at opplysninger om betalinger eller overføringer av kildeskattepliktige amerikanske betalinger til ikke-deltakende finansinstitusjoner skal videreformidles opp i forvalterkjeden til opplysningene kommer til en enhet som har plikt til å foreta kildeskattetrekk. Dette kan være en kvalifisert mellommann, interessentskap, eller trust som har påtatt seg primæransvar for kildeskattetrekk som omtalt i artikkel 4 punkt 1 bokstav d) eller en annen trekkagent slik dette er definert i den amerikanske FATCA-lovgivningen. Bestemmelsen er inntatt for å sikre at det blir foretatt kildeskattetrekk etter reglene i amerikansk lovgivning der dette er påkrevd, også i de tilfeller en betaling eller overføring foretas gjennom en kjede av forvaltere før den betales eller overføres til en ikke-deltakende finansinstitusjon.

Gjeldende rett

Det foreligger ikke relevante regler som pålegger finansinstitusjoner å gi opplysninger om betalinger eller overføringer til andre finansinstitusjoner.

Finansinstitusjoner, forvaltere mv. har ikke plikt til å rapportere samlede transaksjoner til andre finansinstitusjoner, forvaltere mv. etter gjeldende regler.

Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår at det gis en generell forskriftshjemmel for å sikre norsk overholdelse av avtalen. Denne forskriftshjemmelen vil åpne for at det ved behov kan fastsettes nærmere regler om at opplysningspliktige etter dette kapittel skal gi bestemte transaksjonsopplysninger, til norsk eller utenlandsk institusjon som er foregående eller etterstående ledd i en forvalterkjede, i forskrift.

Det vises til forslag til endring i ligningsloven § 5-12 nytt nr. 4.

8 PROSEDYRER FOR Å IDENTIFISERE AMERIKANSKE RAPPORTERINGSPLIKTIGE KONTOER

8.1 Avtalen

Avtalens vedlegg I inneholder detaljerte bestemmelser om den aktsomhetsprosedyren (due diligence-prosedyren) norske finansinstitusjoner skal gjennomføre for å identifisere og rapportere amerikanske rapporteringspliktige kontoer, samt enkelte betalinger til ikke-deltakende finansinstitusjoner. Som et alternativ til aktsomhetsprosedyren i vedlegg I, åpner avtalen for at Norge kan tillate rapporterende norske finansinstitusjon å basere seg på prosedyrene som følger av den amerikanske FATCA-lovgivningen for å identifisere amerikanske rapporteringspliktige kontoer eller kontoer innehatt av ikke-deltakende finansinstitusjoner, jf. vedlegg I artikkel I C.

Etter bestemmelsene i vedlegg I punkt I B 4 skal en konto først behandles som en amerikansk rapporteringspliktig konto fra og med den dato den identifiseres å være en slik i henhold til aktsomhetsprosedyren.

Aktsomhetsprosedyren for identifisering av rapporteringspliktige kontoer er oppdelt i to hovedkategorier; 1) personlige kontoer, der kontohaver er en fysisk person, og 2) enhetskontoer der kontohaver er en juridisk person eller innretning (enhet). Disse to hovedkategoriene er igjen oppdelt i underkategorier der det går et skille mellom

eksisterende (forutbestående) kontoer og nye kontoer. Eksisterende kontoer er i avtalen definert som kontoer opprettet 31. desember 2013 eller tidligere. Nye kontoer er definert som kontoer opprettet 1. januar 2014 eller senere. Som nevnt foran, inneholder avtalens artikkel 4 regler om anvendelsen av den amerikanske FATCA-lovgivningen på norske finansinstitusjoner, herunder en bestemmelse som innebærer at norske myndigheter kan tillate norske finansinstitusjoner å anvende definisjoner i den amerikanske FATCA-lovgivningen istedenfor tilsvarende definisjoner i avtalen, så fremt en slik anvendelse ikke er i strid med avtalens formål, jf. artikkel 4 punkt 7. FATCA åpner blant annet for at finansinstitusjonen under visse forutsetninger kan behandle en konto som er opprettet etter 1. januar 2014 (ny konto), som en eksisterende konto dersom kundeforholdet er etablert før 1. januar 2014. Dette innebærer at eksisterende kundeforhold respekteres i den forstand at kunden ikke må undersøkes nærmere ved oppretting av ny konto.

For eksisterende kontoer (både personlige kontoer og enhetskontoer) som per 31. desember 2013 har en inntående verdi eller saldo som ikke overstiger et minstebeløp nærmere angitt i vedlegg I, er det i utgangspunktet ikke noe krav om at finansinstitusjonen skal gjennomføre aktsomhetsprosedyre. Disse kontoene er ikke rapporteringspliktige etter avtalen, se artikkel II A og IV A i vedlegg I. Unntak gjelder imidlertid for enhetskontoer som per 31. desember 2013 har en saldo eller verdi som ikke overstiger minstebeløpet, men som senere får en saldo som overstiger USD 1 000 000. På det tidspunktet saldo eller verdi overstiger dette beløpet, må finansinstitusjonen likevel gjennomføre aktsomhetsprosedyren for å avgjøre om kontoen er rapporteringspliktig etter avtalen, jf. artikkel IV B.

For personlige eksisterende kontoer er aktsomhetsprosedyren igjen inndelt i kategorier basert på inntående verdi eller saldo på kontoen. Hvilke undersøkelser som skal gjennomføres for å avdekke amerikanske indisier avhenger av om kontoen klassifiseres som en såkalt lavverdikonto eller høyverdikonto. Aktsomhetsprosedyren for lavverdikontoer fremgår av bestemmelsene i artikkel II B (1). Etter disse reglene

må finansinstitusjonen foreta elektroniske søk i sine arkiv for å avdekke ev. amerikanske indisier. For høyverdikontoer utvides aktsomhetsprosedyrene til også å omfatte søk i institusjonens papirarkiv, jf. artikkel II D (2). Det er imidlertid gjort unntak fra plikten til å undersøke papirarkiv dersom det elektroniske arkivet inneholder tilstrekkelige opplysninger, jf. artikkel II D (3).

Dersom finansinstitusjonen gjennom aktsomhetsprosedyren omtalt ovenfor oppdager amerikanske indisier knyttet til en konto, kan institusjonen velge å anse kontoen som en amerikansk rapporteringspliktig konto og rapportere opplysningene knyttet til kontoforholdet som omtalt i avtalen, eller foreta ytterligere undersøkelser for ev. å avkrefte at kontoen er en amerikanske rapporteringspliktig konto. Dette er nærmere regulert i artikkel II B (4) jf. henholdsvis artikkel II B (3) og II C (5) b). Dersom finansinstitusjonen etter den utvidede undersøkelsen ikke er i stand til å innhente tilstrekkelig informasjon for å avkrefte eventuelle amerikanske indisier, skal kontoen anses som en amerikansk rapporteringspliktig konto, jf. artikkel II B (3) og II C (5) b).

Aktsomhetsprosedyren for lavverdikontoer skal senest være gjennomført innen 31. desember 2015, mens tilsvarende prosedyrer for høyverdikontoer må være gjennomført innen 31. desember 2014, jf. henholdsvis artikkel II C (1) og II E (1). Dersom kontoen anses som en høyverdikonto pr. 31. desember 2013, må finansinstitusjonen rapportere de påkrevde opplysningene om vedkommende konto vedrørende 2013 og 2014 i den første rapporten om kontoene.

For såkalte nye personlige kontoer følger aktsomhetsprosedyren av vedlegg I artikkel III. Nye kontoer er etter avtalen definert som kontoer opprettet 1. januar 2014 eller senere. Også her skilles det mellom kontoer med lav og høy verdi. Nye kontoer med en verdi som ikke overstiger et minimumsbeløp nærmere angitt i avtalen, trenger ikke finansinstitusjonen å identifisere eller rapportere, jf. Artikkel III A.

For alle andre nye personlige kontoer som overstiger det angitte minimumsbeløpet, må imidlertid finansinstitusjonen gjennomføre aktsomhetsprosedyren for å vurdere om kontoen er rapporteringspliktig etter avtalen. Aktsomhetsprosedyren består hovedsakelig i å innhente en egenattest fra kontohaver ved åpning av konto, jf artikkel III B.

Aktsomhetsprosedyren for eksisterende enhetskontoer er inndelt i kategorier avhengig av hva slags type enhet som innehar kontoen. I henhold til aktsomhetsprosedyren for eksisterende enhetskontoer i vedlegg I artikkel IV, skilles det mellom kontoer innehatt av en eller flere enheter som er spesifiserte amerikanske personer, enkelte ikke-amerikanske enheter som ikke er finansinstitusjoner, såkalte passive NFFEer, som har en eller flere kontrollerende amerikanske personer, samt kontoer innehatt av ikke-deltakende finansinstitusjoner som skal rapporteres i henhold til avtalens artikkel 4 punkt 1 bokstav b.

Aktsomhetsprosedyren for å identifisere eksisterende enhetskontoer med en verdi eller kontosaldo som overstiger USD 250 000 per 31. desember 2013, må være gjennomført innen 31. desember 2015, jf. artikkel IV E 1. Kontoer som har en lavere verdi eller saldo på dette tidspunktet, er finansinstitusjonen ikke forpliktet til å gjennomføre aktsomhetsprosedyren på før kontoen får en verdi eller saldo som overstiger USD 1 000 000. Dersom saldo eller verdi overstiger USD 1 000 000 i et etterfølgende år, må finansinstitusjonen gjennomføre aktsomhetsprosedyren for å avgjøre om kontoen er en amerikansk rapporteringspliktig konto innen seks måneder etter utløpet av det kalenderår kontosaldo eller verdi oversteg USD 1 000 000, jf. artikkel IV E 2.

For nye enhetskontoer følger aktsomhetsprosedyrene av artikkel V. Nye enhetskontoer er i avtalen definert som kontoer opprettet 1. januar 2014 eller senere.

Aktsomhetsprosedyren må gjennomføres for alle nye enhetskontoer. I all hovedsak består aktsomhetsprosedyren for nye enhetskontoer i å innhente en egenattest fra kontohaver som fastslår kontohavers status. Artikkel V B åpner imidlertid for at den

norske finansinstitusjonen, på grunnlag av opplysninger som er tilgjengelig for allmennheten eller basert på opplysninger institusjonen allerede besitter, kan avgjøre at enheten er en aktiv NFFE, en norsk finansinstitusjon eller en annen partnerjurisdiksjons finansinstitusjon og således at kontoen ikke er en rapporteringspliktig konto.

Kontoer som finansinstitusjonen gjennom aktsomhetsprosedyren identifiserer som amerikanske rapporteringspliktige kontoer, skal etter avtalen rapporteres fra det tidspunkt institusjonen har identifisert kontoen som rapporteringspliktig.

Artikkel VI inneholder enkelte særregler og definisjoner som kommer til anvendelse ved gjennomføring av aktsomhetsprosedyrene. Blant annet er det inntatt regler om summering av saldo eller verdi i tilfeller der kontohaver har flere kontoer i samme finansinstitusjon, regler om valutaomregning og dokumentbevis for å bekrefte kontohavers status.

8.2 Gjeldende rett

Norsk intern rett inneholder i dag ikke regler som pålegger finansinstitusjoner å gjennomføre aktsomhetsprosedyrer for å identifisere en kundes skattemessige tilknytning til et annet land. Hvitvaskingsreglene stiller krav om at markedsaktører skal foreta kundekontroll for å forebygge og avdekke transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller med tilknytning til terrorhandling. Gruppen av rapporteringspliktige etter hvitvaskingsreglene favner imidlertid videre enn gruppen av rapporteringspliktige etter avtalen, og de to regelsettene har dels ulike formål.

8.3 Departementets vurderinger og forslag

For å gjennomføre avtalen i norsk rett, må det utarbeides internrettslige regler som gjennomfører plikten til å foreta den etter avtalen nødvendige aktsomhetsprosedyren (due diligence-prosedyren). Aktsomhetsprosedyren foretas for å identifisere og

rapportere amerikanske rapporteringspliktige kontoer, samt enkelte betalinger til ikke-deltakende finansinstitusjoner. Innføring av de omtalte prosedyrereglene er en forutsetning for at norske finansinstitusjoner skal kunne rapportere opplysninger i tråd med den amerikanske FATCA-lovgivningen.

Departementet ser det ikke som hensiktsmessig at regler om aktsomhetsprosedyren i avtalen tas inn i hvitvaskingsregelverket. Departementet foreslår at det gis hjemmel i ligningsloven til å fastsette forskrift for å gjennomføre de forpliktelser som følger av avtalen. Det vises til forslag til endring i ligningsloven § 5-12 nytt fjerde ledd.

I forskriften som fastsettes med hjemmel i ligningsloven § 5-12 nytt fjerde ledd, kan det gis nærmere bestemmelser om aktsomhetsprosedyren som følger av avtalen.

Departementet vil utarbeide utkast til forskrift i tråd med reglene i vedlegg I til avtalen.

Departementet tar sikte på å sende utkastet til forskrift på høring. Vi er åpne for at høringsinstansene allerede nå kan komme med merknader til

prosedyrebestemmelsene slik de fremgår av avtalen. Spesielt bes det om

høringsinstansenes eventuelle merknader til at avtalen åpner for at Norge kan tillate rapporterende norske finansinstitusjoner å basere seg på prosedyrene som følger av

den amerikanske FATCA-lovgivningen for å identifisere amerikanske

rapporteringspliktige kontoer eller konto innehatt av ikke-deltakende

finansinstitusjoner, jf. vedlegg I artikkel I C, som et alternativ til aktsomhetsprosedyren

i vedlegg I, samt i hvilken grad det bør åpnes for at norske finansinstitusjoner kan

anvende definisjoner i den amerikanske FATCA-lovgivningen istedenfor tilsvarende

definisjoner i avtalen, jf. avtalens artikkel 4 punkt 7. Se nærmere under punkt 3.2.

9 GJENNOMFØRING

9.1 Trinnvis innfasing av avtalen

Avtalen mellom Norge og USA gir anvisning på en innfasing med gradvis utvidelse av rapporteringspliktene som skal pålegges institusjoner som omfattes av avtalens anvendelsesområde. Rapporteringsplikten gjelder fra og med inntektsåret 2013. Innfasingsløp er regulert i avtalens artikkel 3 punkt 3 og punkt 4.

Opplysningene som skal gis om kontoer som er identifisert som amerikanske rapporteringspliktige kontoer fra og med inntektsåret 2013 er kundens navn, adresse og amerikansk identifikasjonsnummer, eventuelt fødselsdato, finansinstitusjonens navn og identifikasjonsnummer, samt kontosaldo- eller verdi. For kontoer som er opprettet i løpet av inntektsåret 2013 eller tidligere, skal amerikansk identifikasjonsnummer rapporteres dersom finansinstitusjonen er i besittelse av det, ellers skal den rapportere fødselsdato til fysiske kontohavere om den er i besittelse av det. Amerikansk identifikasjonsnummer skal rapporteres på samtlige kontoer fra og med inntektsåret 2017.

Alle amerikanske rapporteringspliktige kontoer som er opprettet i løpet av inntektsåret 2014 eller senere skal identifiseres med amerikansk identifikasjonsnummer.

Fra og med inntektsåret 2015 skal det i tillegg gis opplysninger om avkastning av kontoen i form av renter, utbytte eller annen inntekt som er kreditert eller betalt til kontoen, samt beløp betalt eller kreditert kontohaver med hensyn til kontoen. Videre skal det for inntektsåret 2015 og 2016 gis opplysninger om betalinger til ikke-deltakende finansinstitusjoner.

Fra og med 2016 utvides rapporteringsplikten for forvaringskontoer til også å omfatte totalt bruttoproveny fra salg eller innløsning av eiendeler som er kreditert eller betalt til kontoen når norsk finansinstitusjon er depotmottaker, megler, nominell eier eller på annen måte representant for kontoeier.

Dette forutsetter at avtalens innføringsløp ikke blir utsatt. En eventuell utsettelse av innføringen av avtalen vil føre til en tilsvarende utsettelse av innføringen av de relevante pliktene i ligningsloven.

Departementet foreslår at nærmere bestemmelser om hvilke opplysninger som skal rapporteres etter avtalen for inntektsåret 2013 og 2014 fastsettes i forskrift i medhold av ligningsloven § 5-12 nytt nr. 4.

Opplysninger om amerikanske rapporteringspliktige kontoer skal utveksles til amerikanske skattemyndigheter innen 30. september i året etter inntektsåret. Opplysningene for inntektsåret 2013 skal etter avtalen utveksles til amerikanske myndigheter innen 30. september 2015.

Departementet foreslår at opplysningene som skal rapporteres etter avtalen skal rapporteres elektronisk etter det format som fastsettes av Skattedirektoratet og at rapporteringsfristen fastsettes i samsvar med annen innrapportering av grunnlagsdata. Departementet foreslår imidlertid at for opplysningene om inntektsårene 2013 og 2014 settes fristen for å rapportere til 31. mai 2015.

9.2 Overholdelse og håndhevelse av avtalen

Avtalen inneholder egne bestemmelser om fremgangsmåten ved feil eller mangler ved rapporteringen og overtredelse av avtalens bestemmelser i artikkel 5. Avtalen forutsetter videre at statene ved behov skal iverksette tiltak for å forhindre finansinstitusjoner fra å innføre praksis som har til hensikt å omgå rapporteringsplikten etter avtalen, jf. artikkel 5 punkt 4.

Artikkel 5 punkt 1 inneholder bestemmelser om mindre eller administrative feil ved innrapporteringen fra en norsk rapporteringspliktig finansinstitusjon. Dersom det er grunn til å tro at det foreligger en slik feil, og at denne feilen kan ha medført feilaktige eller ufullstendige opplysninger eller som på annen måte kan ha medført overtredelse av avtalen, kan amerikanske myndigheter ta direkte kontakt med den rapporterende finansinstitusjonen. Dersom retting av feilen medfører behov for nye opplysninger og disse må innhentes og utveksles via norske skattemyndigheter, skal amerikanske myndigheter underrette norske skattemyndigheter om forespørselen.

Avtalen inneholder også bestemmelser om sanksjoner ved vesentlig overtredelse av avtalen i artikkel 5 punkt 2. Dersom amerikanske myndigheter konkluderer med at det foreligger vesentlig mislighold fra en norsk finansinstitusjon, skal de varsle norske skattemyndigheter om dette. Norske skattemyndigheter, skal da anvende sine internrettslige regler, inkludert eventuelle sanksjoner, for å håndtere overtredelsen omhandlet i varselet fra amerikanske myndigheter. Norge gis en frist på 18 måneder til å iverksette tiltak for å avhjelpe overtredelsen av avtalen, ved bruk av egne internrettslige regler. Dersom den rapporterende norske finansinstitusjonen etter utløpet av denne fristen ikke har avhjulpet den vesentlige overtredelsen, kan USA behandle den norske finansinstitusjonen som en ikke-deltakende finansinstitusjon etter den amerikanske FATCA-lovgivningen. Amerikanske myndigheter vil publisere en liste over alle rapporterende finansinstitusjoner i stater med gjensidig avtale om implementering av FATCA som skal behandles som ikke-deltakende finansinstitusjoner.

Ligningsloven har en rekke bestemmelser om opplysningsplikt for tredjepart i ligningsloven kapittel 5. Disse opplysningspliktbestemmelsene suppleres av bestemmelser om plikt for tredjepart til å gi kontrollopplysninger om andre etter krav fra skatte- og avgiftsmyndighetene i ligningsloven kapittel 6.

Departementet legger derfor til grunn at skattemyndighetene vil kunne kontrollere etterlevelse av oppgaveplikten som pålegges for å implementere FATCA i samme utstrekning som andre grunnlagsdata. Ligningsloven har videre regler om håndhevelse av opplysningspliktene etter ligningsloven.

Avtalen pålegger norske skattemyndigheter, når varsel om manglende overholdelse av rapporteringsplikten mottas fra amerikanske skattemyndigheter, å følge opp at finansinstitusjonen overholder sine rapporteringsplikter. Avtalen stiller ikke krav til de norske håndhevingsreglenes innhold eller anvendelse. Departement legger derfor til grunn at de internrettslige regler om kontroll, tvangsmulkt, forsinkelsesgebyr og evt. straff, vil gi skattemyndighetene tilstrekkelig mulighet til å ivareta de håndhevelsespliktene som følger av avtalen mellom Norge og USA.

Etter avtalens artikkel 5 punkt 3 kan statene i sin interne lovregulering innføre regler som gjør det mulig for de rapporterende finansinstitusjonene å bruke en ekstern tjenesteyter for å oppfylle de forpliktelsene institusjonen pålegges etter avtalen. Avtalen forutsetter at ansvaret skal forbli hos den aktuelle rapporterende finansinstitusjon. Departementet vil til dette bemerke at oppgaveplikten etter bestemmelsene i ligningsloven kapittel 5 påhviler den oppgavepliktige. Dette må gjelde også der en oppgavepliktig bruker en ekstern tjenesteyter for å oppfylle de forpliktelsene institusjonen pålegges etter avtalen. Det må kunne legges til grunn at hvordan den oppgavepliktige innretter seg for å oppfylle sine oppgaveplikter må være opp til den oppgavepliktige selv. Departementet kan derfor ikke se at det er behov for internrettslige regler om at en tredjepart kan benytte en ekstern tjenesteyter for å oppfylle forpliktelsene som pålegges tredjeparten.

10 IKRAFTSETTING

Departementet foreslår at bestemmelsen i ligningsloven § 5-12 nytt nr. 4 skal tre i kraft straks. I tillegg må det innen 1. januar 2014 gis forskriftsbestemmelser i medhold av § 5-12 nr. 4.

Departementet foreslår at lovendringene i ligningsloven som utvider opplysningsplikten slik at avtalens rapporteringsplikter kan innføres generelt, skal tre i kraft straks. Dette omfatter endringene i ligningsloven §§ 5-4 og 5-9 bokstav c og ligningsloven § 5-11 nr. 1. Opplysningsplikten etter disse bestemmelsene vil imidlertid være begrenset av gjeldende forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene, inntil nye rapporteringsløsninger er på plass og nye forskrifter er vedtatt.

11 ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

11.1 Konsekvenser for de opplysningspliktige

Konsekvensene for de opplysningspliktige vil avhenge av gjennomføring, og hvilken rapporteringsplikt de eventuelt allerede har etter dagens regelverk. For nye opplysningspliktige vil det være kostnader knyttet til å tilpasse og forvalte systemer for å kunne levere informasjon til Skatteetaten. For eksisterende opplysningspliktige vil det være tilpasningskostnader i tilfelle de har andre produkter som vil bli rapporteringspliktige etter det nye regelverket og som i dag ikke er rapporteringspliktige. Det vil også være kostnader forbundet med å tilpasse rapporteringen om produkter som rapporteres i dag til avtalens krav. Avhengig av implementeringsmåte kan det også bli noe dobbeltrapportering. Likevel, på bakgrunn av pliktene som følger av FATCA-regelverket, vil det være en forenkling for de opplysningspliktige som ville inngått en avtale med amerikanske skattemyndigheter om FATCA-rapportering. Disse vil nå kunne rapportere til norske myndigheter og slipper å rapportere direkte til amerikanske myndigheter.

11.2 Konsekvenser for Skatteetaten

Avtalen mellom Norge og USA om gjennomføring av FATCA vil ha betydelige administrative konsekvenser for Skatteetaten og medføre kostnader til utvikling og forvaltning av systemer for å oppfylle forpliktelsene i avtalen. Omfanget avhenger i stor grad av hvilken rapporteringsløsning som velges, og er til nå ikke tilstrekkelig utredet.

Forslaget legger til rette for at Skatteetaten kan innhente informasjon (grunnlagsdata) de i dag ikke får fra opplysningspliktige på finansområdet. Mottak av grunnlagsdata på dette området vil være et avgjørende bidrag til økt etterlevelse og riktigere utlikning av skatt. Det er foreløpig ikke gjort beregninger av gevinstene, verken når det gjelder riktigere skatteproveny eller redusert kontrollbehov ved skattekontorene. Gevinstene, særlig knyttet til proveny, antas likevel å være betydelige.

11.3 Konsekvenser for skattyterne

Skattyterne har plikt til å gi innteks- og formuesopplysninger knyttet til finansielle aktiva til skattemyndighetene. Deler av dette gjelder opplysninger som ikke dekkes av dagens grunnlagsdataordninger. Skattyterne plikter å fylle ut og levere disse opplysningene til skattemyndighetene, men de er i mange tilfeller avhengige av å be om disse opplysningene, som ofte er komplekse, fra tilbyder for å overholde sin opplysningsplikt. Innhenting av flere grunnlagsdata også for norske skattytere vil på sikt kunne bidra til en mer komplett forhåndsutfylling av selvangivelsen og medføre at flere skattytere enklere kan etterleve regelverket og å kunne benytte seg av leveringsfritaket på selvangivelsen. Dette vil innebære et betydelig økt servicenivå for mange skattytere.

12 LOVFORSLAGENE

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) gjøres følgende endringer:

§ 5-4 skal lyde:

§ 5-4 Om finansielle instrumenter mv.

1. Plikt til å gi opplysninger om finansielle instrumenter og andre finansielle produkter har:

- *verdipapirregistre (jf. lov 5. juli 2002 nr. 64 om verdipapirregistre § 1-3),*
- *verdipapirforetak (jf. lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel § 2-3 første ledd), og*
- *andre som ledd i sin forretningsvirksomhet tar del i forvaltningen eller omsetningen av finansielle instrumenter eller andre finansielle produkter for andres regning.*

2. Opplysningene skal vise den enkeltes samlede beholdning av finansielle instrumenter og andre finansielle produkter. Det skal også gis opplysninger om forhold som kan få betydning for skattleggingen av investor, slik som erverv, realisasjoner og andre eierskifter, samt avkastning i løpet av inntektsåret. Departementet kan i forskrift bestemme at det skal gis opplysninger om forhold som nevnt for tidligere år og opplysninger som viser registrerte transaksjoner på en eller flere av investors konti i en bestemt periode.

§ 5-9 bokstav c skal lyde

c. verdipapirfond og andre investeringsenheter, forvaltningsselskaper og andre som ledd i sin næringsvirksomhet driver porteføljeforvaltning om innskudd, avkastning og realisasjon,

§ 5-11 nr. 1 skal lyde:

1. Oppgaver som nevnt i dette kapittel skal for personlige skattytere inneholde fødselsnummer (elleve siffer). For selskaper, samvirkeforetak, foreninger, sammenslutninger mv. skal oppgaven inneholde organisasjonsnummer, eller når slikt ikke finnes, annen identifikasjon etter regler gitt av Skattedirektoratet.

Skattedirektoratet kan bestemme at oppgaven skal inneholde utenlandsk identifikasjonsnummer.

§ 5-12 nytt nr. 4 skal lyde:

4. Departementet kan i forskrift gi bestemmelser for å gjennomføre de forpliktelser som følger av overenskomst med fremmed stat, jf. lov 28. juli 1949 nr. 15.